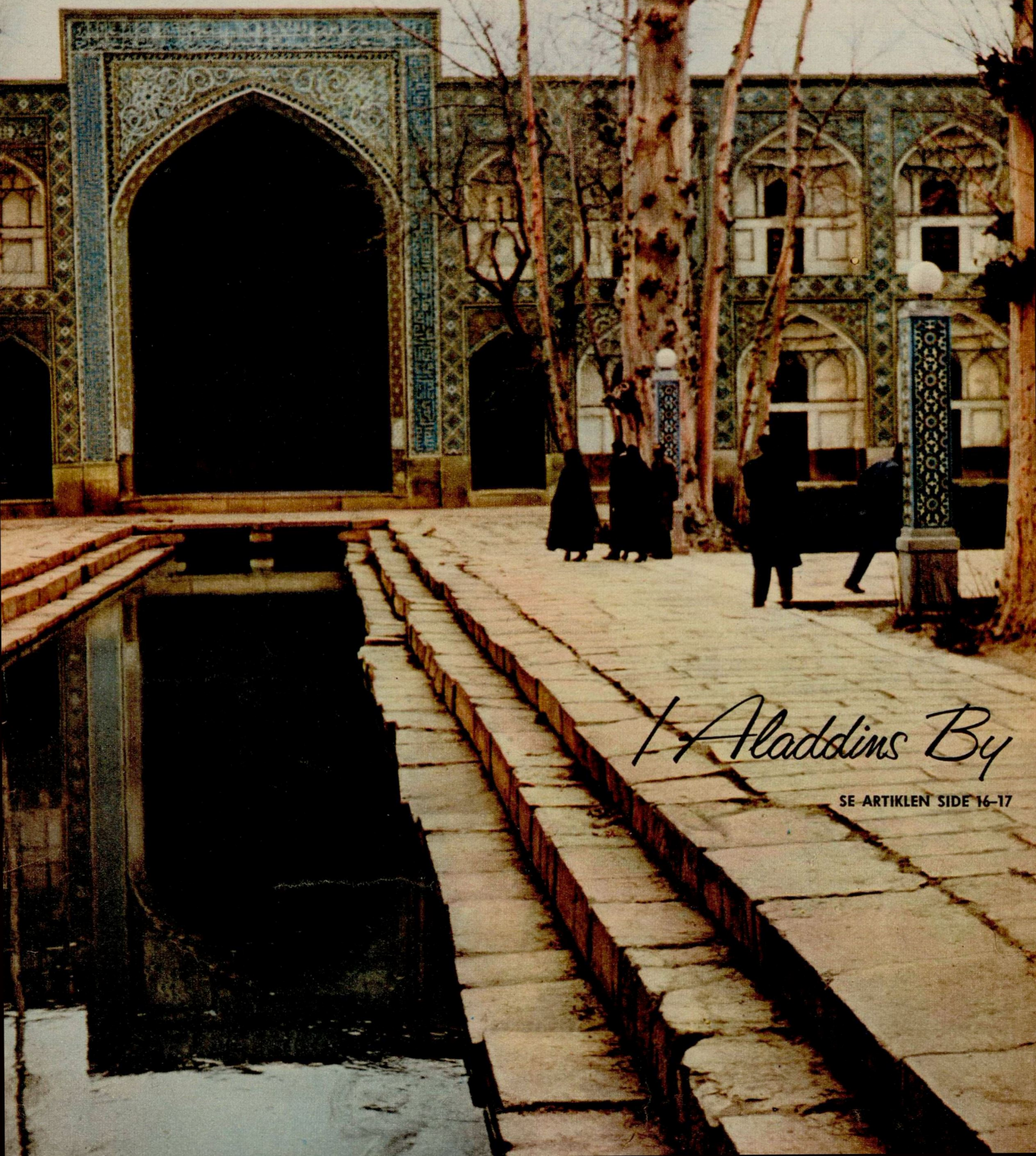

Samvirke

NR. 20, 1958 . 15. NOVEMBER

Aladdins By

SE ARTIKLEN SIDE 16-17

**BANKEN
STÅR BAG**

... et tegn, bare en lille håndbevægelse fra manden på kajen – og kranen trækker sin byrde til vejrs, svinger den i en elegant bue ind over skibssiden og lader den forsvinde ned i lastrummets kuldegrader.

Køleskibet lastes, dritler og ægkasser i tusindvis, den ene svinekrop efter den anden. Lurmærkede danske kvalitetsvarer er på vej ud til alverdens spisekamre og frokostborde.

jeg bærer med smil min byrde

Manden på kajen er et af de sidste led i den lange produktionskæde, der hedder Danmarks landbrugseksport, landets vigtigste erhverv – en kæmpeforretning, som hele samfundet er afhængig af, idet landets valutastilling i allerhøjeste grad påvirkes af priser og eksportmuligheder for vore landbrugsvarer.

Men har De tænkt på, at bankerne spiller en overordentlig stor rolle i dette forhold? Det er banken, der stiller den fornødne kapital til rådighed for fremstillingen af landbrugets eksportvarer. Det er ligeledes banken, der træder til, når der opstår afsætnings- og prisvanskeligheder, som nødvendiggør en oplagring af produktionen. En samfundsnyttig opgave, hvis rigtige løsning har virkning for os alle.

Erhvervslivet
har brug for
gode banker.

...tal med

ANDELSBANKEN

Danmarks fjerdestørste bank

LANDET RUNDT

EN HB-HILSEN. Til alle konfirmander indenfor sin medlemskreds sender HB et telegram. Her læses det af en af de unge modtagere.

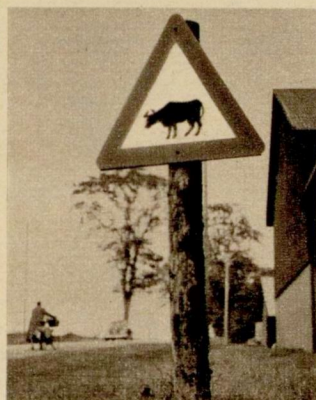

FINGERSNILD. Den 82-årige fisker Lars Poulsen, Hune i Vendsyssel, har forlængst trukket sin jolle på land. Men tiden blev lang for ham, og en dag begyndte han at snitte – sjove små fisker- og bondefigurer, der hurtigt blev efterspurgt blandt turister. Poulsen tager fat på snitteriet, når der ikke mere kan pilles i haven; oparbejder i vinterens løb et lager, der så hurtigt forsvinder næste sommer.

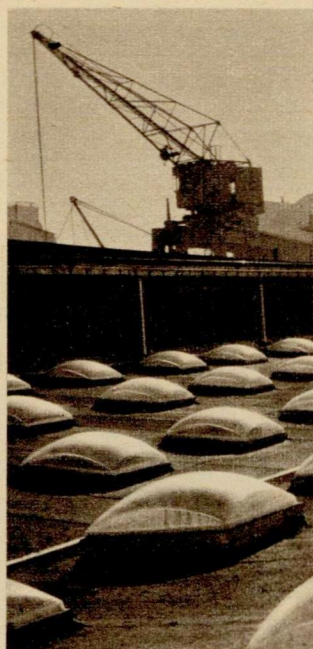

303 ÅR. Fru Frederikke Nielsen, De gamles By i København, fyldte fornylig 103 år og er dermed hovedstadens ældste. Her fejres fru Nielsen med to hundredårige venner ved sin side.

100 ÅR BAGLÆNS. På Holmsland ved Ringkøbing skruede man tiden 100 år tilbage og festede i skæret af tællelys for 1½ specie per deltager. Her støber den 83-årige Ane Ledegaard tællelys til festen.

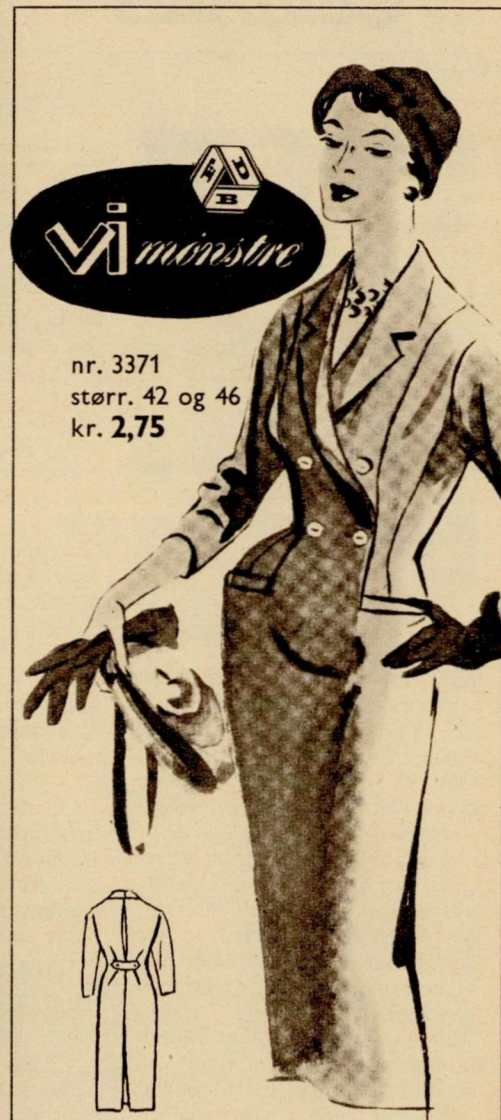

RISI-KO. En stor gård i Nordsjælland har opsat dette skilt. Det hører ikke til de autoriserede, men meningen er tydelig nok: kør krydser vejen.

GLAS-GLIMT. Disse mærkelige gevækster, som efterårs-solen glimter i, er plexiglasskulpturer ovenpå taget af „søbanegården“ i Århus.

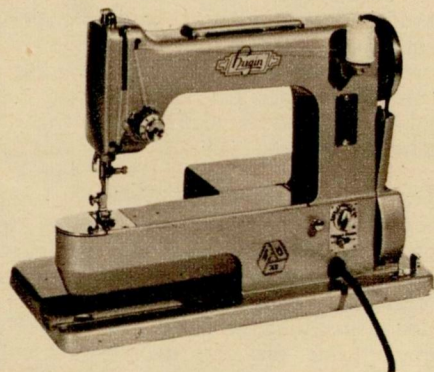
SKIB I KIRKE. Værnepligtige fra Stevnfortet bærer her en tremastet bark ind i Lillehedinge kirke, hvor den får sin fremtidige plads. Skibet er udført og skænket af skibsfører Nielsen, Rødvig.

nr. 3371
 størr. 42 og 46
 kr. 2,75

Hugin

Letvægtssymaskinen
 HUGIN med den frie
 arm koster
 incl. kuffert kr. 585,-

**Fås i Brugsen,
 Norita, Stilman og Anva**

KØB OG VIND! Det er et meget sigende billede, dette her, og det er typisk for den sidste tids omsiggribende vildskud på reklamens overdrev: *De mange præmiekonkurrencer i forbindelse med varesalg.*

I løbet af få år har vi været udsat for en hel række reklameudskejelser. „Hvid-hvidere-hvidest“-hysteriet er i frisk minde som en serie meget påtrængende og krampagtige kampagner, hvis uhyrlige overdrivelser vækker stigende irritation. Værdikuponernes storhedstid er også ved at ebbe ud. HB's tilbud om at indløse et bestemt firmas værdikuponer med tilsvarende varer af FDB's eget fabrikat havde omtrent samme virkning som en hund i et spil kegler – og bedre blev det naturligvis ikke, da Forbrugerrådet dokumenterede, at en stor vaskemiddelfabrik havde sat sin varepris klækkekligt op, netop før den „berigede“ husmødrene ved at kaste værdikuponer i grams blandt dem!

Men lige nu er det andre reklameformer, der har højkonjunktur: Præmiekonkurrencer og bortlodninger.

HVAD ser man på billedet ovenfor? Jo, det viser en hel bunke porrer, kartofler, blomkål, bananer og flasker i et meget beskedent butiksvindue, og rundt i denne udstilling hænger et par iøjnefaldende plakater, hvoraf fremgår, at hvis man blot køber forretningens kaffe, så deltager man i lodtrækning om en bil. Kun står der ikke, om omkostningerne ved dette lotteri er lagt på kaffeprisen – eller på por-

rerne, gulerødderne og hvad forretningen iøvrigt handler med. For at disse omkostninger skal dækkes ind et eller andet sted, kan enhver sige sig selv.

Vi har ladet forretningen her være anonym, for den er ikke noget enestående, men desværre snarere ved at være typisk. Man kan finde andre sådanne „tilbud“ i butiksvinduer, i stort opsatte annoncer og i marksskrigeriske opråb, som kommer med posten ind ad døren til husmoderen.

Biler, fjernsynsapparater, køleskabe og kornfedede gæs bruges som lokkemad for at få folk til at købe kaffe; man tilbydes vaskemaskiner, hvis man køber en bestemt slags vaskemidler, og fristes med kontante checks hvis blot man vil gå over til en anden slags pulver. Der er præmie for at drikke en bestemt mærkevarer i te, og dag- og ugeblade søger at overgå hinanden

i kostbare præmietilbud, der skal lokke flere købere til. Det allersidste skrig inden for denne reklamemåde er, at et stort vaskemiddelfirma søger at lokke kunder til sig ved at forsyne nogle af dets varepakninger med gavekort, hvorved kunden får mulighed for at vinde et kvart kilo kaffe. Kan læseren se nogen fornuftig forbindelse mellem opvask og kaffevand?

Hvad har spil og varekøb i det hele taget med hinanden at gøre?

Man må sige, at der i forvejen skulle være muligheder nok for spilleglædens udfoldelse her i landet. Man kan spille i tre-fire statslige lotterier foruden alle de private, man kan gøre indsats i heste- og due- og cyklevedløb og meget andet – hvis man ellers har lyst til at bruge sine penge på denne måde. Det er dog stadig en frivillig sag. Men når spillet kombineres med vare-

køb, så bliver forbrugerne tvangsindlagt til foruden selve varens pris at betale for en helt uvedkommende præmiekonkurrence.

Det er ikke for meget sagt, at lovgiverne på dette punkt har svigtet forbrugernes interesser. Både forbrugernes og detailhandelens organisation har forlængst udtalt sig om det skadelige og varefordyrende specielt ved denne form for reklamering, og sidste forår lykkedes det også – efter mange og trange overvejelser – handelsminister *Kjeld Philip* at få et lovforslag frem i folketinget, hvorefter det (med enkelte undtagelser) skulle være forbudt at anvende præmiekonkurrencer i forbindelse med reklamering. Men hverken flertallet af partiordførerne eller pressen syntes at bryde sig stort om forbrugernes og detailhandelens synspunkter i denne sag; efter talrige afvisende bemærkninger i folketinget gik forslaget i udvalg, og dér er det afgået ved en blid og automatisk død ved det gamle folketingsårs ud-løb.

DET er synd og skam, for man kan klart se, hvor præmieannoncørerne nu triumferer.

Og de gør det for forbrugernes penge.

Ikke blot er forbrugerne tvangsindlagt til at finansiere selve udgiften til gevinster, som naturligvis på forhånd er indregnet i vareprisen, men desuden må man jo regne med de betydelige portoudgifter ved mange af disse bortlodninger. Hvis blot f. eks. 100.000 mennesker deltager i en landsomfattende reklamepræmiekonkurrence, vil besvarelserne ialt koste 30.000 kr. i porto, dvs. mere end der som regel er gevinster for!

Det har altid været et dårligt tegn, når en vare ikke kunne sælges i kraft af dens egenskaber og en konkurrencedygtig pris, og sælgeren derfor har måttet give forbrugerne ganske uvedkommende ting med i købet for at få handelen til at gå i orden.

Derfor har „tilgift“ været forbudt i dansk handel i mange

I KRIG MED HÆREN

MILITÆRET er en stor, men besværlig kunde hos skotøjsfabrikkerne. Til hæren, søværnet og flyvevåben, samt hjemmeværn og civilforsvar indkøbes årligt ca. 25.000 par militærstøvler, så man forstår skotøjsfabrikkernes iver efter at komme i betragtning som leverandører, hvilket har medført en så skarp pris-konkurrence, at den fede ordre som regel har givet en meget mager fortjeneste til den sejrende virksomhed.

Det er imidlertid i overensstemmelse med konkurrencens vilkår. Ingen har ret til at beklage sig, når man frivilligt har kunnet fremsætte sit tilbud – og vel næppe har gjort det uden at være sikker på, at det kunne betale sig.

Det er rigtigt, at priserne har været små, men der ligger en skjult gevinst deri, at den leverende producent har kunnet opnå fuld udnyttelse af sin kapacitet, hvilket normalt medfører større udbytte af den øvrige del af produktionen.

Alligevel har fabrikkerne jamret sig højlydt over at være

blevet kørt i så stramme tøjler, og i stedet for at slås indbyrdes, er de nu gået i krig med hæren.

De har simpelthen sluttet sig sammen i et kartel, som for fremtiden vil foreskrive militæret priserne, idet man optræder under eet ved tilbudsgivningen og deler leverancerne mellem sig efter en kvoteringsaftale. Aftalen er ikke ulovlig, når den anmeldes til monopol-tilsynet og bekendtgøres i Statstidende, hvorved den anses for at være under offentlig kontrol, men naturligvis er den en udfordring overfor offentlige interesser og til skade for den part, som til syvende og sidst skal betale: skatteyderne.

Derfor har FDBs skotøjsfabrik i overensstemmelse med de principper, der er fulgt siden FDBs start i 1896, nægtet at indtræde i aftalen, hvis deltagerne er alle øvrige større skotøjsfabrikker, som er i stand til at påtage sig leverancer af den nævnte størrelsesorden.

Spørgsmålet er nu, hvordan hæren vil besvare krigserklæringen.

Russisk visit i Andels-Danmark

NÆPPE MANGE udlændinge har på så kort tid fået et så alsidigt indtryk af dansk andelsbevægelse som de syv russiske brugsforeningsfolk, der i fjorten dage har været FDBs gæster på en Danmarks-tourne. De har haft lejlighed til at stifte et solidt bekendtskab med vidt forskellige bedriftsformer på landet, i byerne og i hovedstaden, foruden en række kultur- og samfundsinstitutioner.

I spidsen for delegationen stod vicepræsidenten for den russiske fællesforening, Centre-soyus (omf. 35 mill. medl.) hr. *Michael Mukke*, og delegationen var i øvrigt sammensat af forskellige distriktsformænd og -næstformænd fra Moskva og forskellige russiske egne, samt to ekspertfunktionærer (landbrug og byggeri) fra Centrosoyus' hovedsæde.

Programmet var meget omfattende, men overalt viste russerne, uden at trættes, stærk interesse for, hvad de hørte og så. Det gav sig ikke udtryk i beundringstilkendegivelser eller andre følelsesbetonede kommentarer, men i den måde, de spurgte på, kunne man tydeligt mærke, hvad de var levende optaget af, og hvad de stillede sig kritisk overfor. Både når det gjaldt teknik og organisationsstruktur var de meget videbegærlige og afsluttede hvert besøg med så mange spørgsmål, at der knap var tid til at besvare dem. Politiske betragtninger

eller bedømmelse af andelsselskabernes styreformer blev undgået, men det vil ikke sige, at russerne var uinteresserede i, hvordan valg fandt sted, og forningerne blev ledet. De gav heller ikke udtryk for deres egen mening om de mange eksempler på, hvordan danske andelsvirksomheder op gennem årene havde bremset monopol- eller trusttendenser i det private erhvervsliv, men de ønskede udførlig besked om, hvordan og i hvilket omfang det var sket. I et tilfælde brød den russiske leder dog sædvanen, idet han under besøget på Nr. Sundby slagteri i forbindelse med slagteriformandens oplysninger om andelsslagteriernes produktionsføreskab i Danmark, spontant udbrød, at her var et resultat, der måtte anerkendes som „en fjer i hatten på kooperationen“. Under efterfølgende besøg på J.A.K.s og D.A.G.s vældige anlæg i Aalborg og D.A.Æ.s fint mekaniserede pakkeri samme sted var delegationen tilsvarende imponeret af, hvordan disse virksomheder ved hjælp af deres markedsandele var i stand til at beskytte landmændenes interesser mod kartelovergreb. Det samme gjaldt FDBs fabrikker i Viby ved Aarhus (hvortil turen gik næste dag), som med sin storproduktion af sæbe, margarine og andre husholdningsvarer holder disse vareområder i skak. En af de oplysninger, som vakte størst opmærksomhed, var, at Viby-kompleksets reb-fabrik var

i stand til ved eksport af høstbindegarn at hævde sig på det amerikanske marked, bl. a. i konkurrence med den store Harvesterkoncern, skønt råvarerne må købes på de samme markeder og rimeligvis på dårligere betingelser, end USA selv kan opnå. Både til kooperative landmænd i USA og Canada går der betydelige leverancer af høstbindegarn, bl. a. med den følgevirkning, at den canadiske aftager-organisation har indmeldt sig som medlem af FDB. Det indtryk, som Vibyfabrikkernes store kompleks i forvejen havde gjort på russerne, blev ikke mindre af denne grund.

Besøget i Danmark var dog ikke lagt an på blot at præsentere de store produktionsforetagender, men nok så meget at vise det daglige liv i den danske landsby og dets intime forbindelse med disse foretagender. Den russiske brugsforeningsbevægelse hører selv til på landet. I byerne er der kun statsdrift. Derfor begyndte man Danmarks-tourneen i den nordjyske landsby Sdr. Kongerslev, hvor man foruden brugsforeningen og mejeriet også besøgte kirke, kommunkontor (m. tilh. social virksomhed), biblioteket, en ny centralskole, en gårdmand og en husmand, samt under en afstikker til Ll. Vildmose Pindstrup Mosebrug. Herved fik russerne et alsidigt indtryk af et landsbysamfund og dets nære tilknytning til andelssam-

arbejdets lokale forposter, mejeriet og brugsforeningen. Efter som der knap nok eksisterer selvbetjeningsbutikker i Moskva, må det have forbavset russerne at se en selvbetjeningsbutik i Sdr. Kongerslev. Senere på tourneen fik de ved tilfældigt valgte brugsforeninger langs landevejen anledning til at konstatere, at Sdr. Kongerslev ikke var et isoleret eksempel på høj butikstandard, selvom selvbetjening endnu er sjælden udenfor byerne.

Det sindrige system, hvorefter FDBs leverancer sker efter fortrykte ordresedler, som udfyldes i brugsforeningerne, blev demonstreret på åstedet, og en nærmere gennemgang af systemet fandt dagen efter sted i FDBs kolonial- og isenkramlager i Aalborg, fulgt med megen opmærksomhed af russerne. Et besøg i Stilman-magasinet (Aalborgs største) gjorde stærkt indtryk på russerne, som så sandelig ikke er forvænt med varehuse og udbud af magasinvarer.

Det vil føre for vidt – ud over de her nævnte eksempler – at skildre tourneens fortsatte gang, som omfatter også andre FDB fabrikker (Vejle dampmølle og Svendborg konservesfabrik, samt beklædningsfabrikkerne i København), Andelsskolen ved Middelfart, Aa.B.s og H.B.s selvbetjeningsbutikker i Aarhus og København, FDBs endnu ikke færdigbyggede engros-lagerbygning i Odense, det kooperative lejlighedsbyggeri i København, Anva, samt top-organisationernes hovedsæder (Andelsudvalget, Det koop. fællesforb., H.B., NAF og FDB) i København. Hertil kommer seværdigheder rundt om i Nordsjælland, Aarhus, Odense og København, besøg i Det kgl. Teater og andre adspredelser – alt sammen noget som bidrager til at give et billede af samfundskultur og folkelivet i Danmark.

Det vil næppe være nogen skade til, hvis russerne tager et sympatisk indtryk af alt dette med sig hjem. Tværtimod ville forholdet mellem øst og vest nok blive noget mere tolerant, hvis vi på denne vis „ser lidt mere til hinanden“.

Se billedreportagen på siderne 12-13, som skildrer besøget i Jylland på tourneen rundt i Danmark.

Fortsat fra side 4

år. Men er disse præmiekonkurrencer egentlig andet end en særlig slags tilgift, ganske vist stykket ud på lodsedler og camoufleret på forskellig måde? –

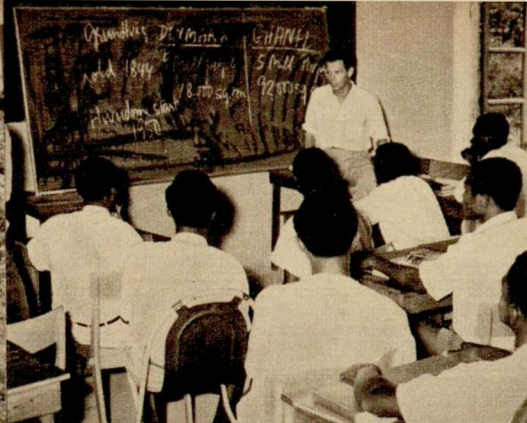
Hvis fabrikanterne og reklamebranchen selv ville tage hånd i hanken med problemet og sanere forholdene, så ville det naturligvis være det bedste. Men sådan går det åbenbart ikke, tværtimod blusser præmie-reklamerne op som ingensinde før, for forbrugernes penge. Så er det lovgivningsmagts sag at give forbrugerne den beskyttelse, de har krav på.

Handelsministerens forslag fra i foråret burde derfor snarest muligt gennemføres. Og nu har det jo fået al den grundige udvalgsbehandling, det kan have krav på?

½ KLASSEVÆRELSE. – Som kontrast til en gammel rytterskole fra Frederik d. 4.s tid havde FDB på den store udstilling „Skole og Fritid“ i KB-hallen i København rejst ovenstående bygning. Det er en gennemskåret skolepavillon fra den nye Valhøj-skole i Rødovre, opført af nøjagtig de samme materialer som den rigtige skole og af de samme håndværkere. I og omkring dette smukke eksempel på nutidigt skolebyggeri udstillede FDB skolemøbler, skolemateriel, skoleekkekke-redskaber etc., ligesom Det danske Forlag udstillede skole- og børnebøger. Også den rigtige Valhøj-skole er møbleret med FDB-skolemøbler som dem, man ser på billedet.

HØVDINGEN er mekaniker

OG JØRDEMODEREN
FRA ODDER
HANS MEDICINMAND

GOGO DAKE XI er en ægte afrikansk negerhøvding – efter det årtusindgamle stammesystem overhovedet i den store landsby Tsito i det nye, afrikanske rige, Ghana. Men stillingen som høvding er ikke helt, hvad den har været. Vil man træffe Tsitos høvding, skal man ikke lede efter en tronstol, omgivet af fede koner, lumske medicinmænd og grumme krigere. Gobo Dake XI er i arbejdstiden at finde på sit bilværksted, hvor han har 20 mand i arbejde – og om aftenen er det højst sandsynligt, at han er til møde på eller om højskolen. Tsito er nemlig sædet for Vestafrikas, ja, måske hele Afrikas eneste højskole, ledet af danskeren Poul Berthelsen, og høvdingen er en af skolens bedste støtter.

Han er i nøje overensstemmelse med sine undersåtter, både hvad biler og højskole angår. Så snart folk i Ghana får råd – og undertiden lidt før – anskaffer de sig en bil. I den henseende er civilisationsarbejdet altså lykkedes fuldt ud, og Ghana-bilisterne har den fordel, at f. eks. en folkevogn trods den dyrere fragt koster ca. 5000 kr. mindre end i Danmark. Landets selvstændighed har imidlertid også været mindre end et år, så man kan ikke forlange, at finansministeren skal være udlært.

Lige så udpræget er Tsito-befolkningens interesse for højskolen. I 1950 meddelte Ghana-universitetets afdeling for folkeoplysning, at den ville betale driften af en

højskole, hvis indbyggerne i Tsito, ca. 2500 ialt, selv kunne skaffe en grund og opføre bygningerne. Der gik een dag, så indløb til universitetet et telegram: *Grunden ryddet. Afventer hakker og spader.*

Det var ikke blot en øjeblikkelig begejstring. Da højskolen i marts i år for første gang startede den aften-skole, meldte der sig 12-15 deltagere. Nu har aften-skolen 100 elever – en sæsonkurve, som mange danske aften-skoleledere har god grund til at misunde Berthelsen og hans medarbejdere. Undervisningen er nødvendigvis meget elementær. Hovedparten af eleverne kan – som de fleste andre voksne i Ghana – hverken læse eller skrive. Selv Gobo Dake XI's „overordnede“, høvdingen over Awudomedistriktet, er analfabet.

Den egentlige højskolevirksomhed er da også indrettet med sigte på det mindretal af befolkningen, som har en skolemæssig uddannelse og kan engelsk. At basere denne undervisning på modersmålet lader sig ikke gøre, da landet ikke udgør eet sprogområde som f. eks. Danmark. På eet kursus kan der meget vel være elever fra 7-8 sprogområder, alle beliggende indenfor Ghanas grænser, men lige så langt fra hinanden i sproglig henseende som Danmark, Tyskland og Holland.

Det, der stærkest præger de befolkningslag, som deltager i højskolekurserne, er nationalismen og en utæmmelig higen efter

Typiske situationer og skikkelser fra Tsito-højskolens dagligliv. Taleren under parasollen er Gobo Dake XI. Poul Berthelsen ses tilhøre ved tavlen i interiørbilledet fra en klasse. Danske gaver har bidraget væsentligt til udstyret på skolen. Således har FDB foræret stole og en anden andelsvirksomhed et filmapparat.

tekniske fremskridt. NKrumah, den nye stats politiske leder, er blevet populær på to ting: at landet har fået sin nationale frihed, og at styret skaffer veje, skoler, hospitaler etc. Endog et nationalt luftfartsselskab er oprettet. Det kildrer både den nationale og den tekniske forfængelighed, selv om Ghana Airways foreløbig kun disponerer over en enkelt maskine.

Men volder den stærke nationalisme ikke vanskeligheder for en skolevirksomhed ledet af europæere?

— *Det har den ialtfald ikke gjort hidtil, siger højskoleforstander Berthelsen. Nationalismen har skabt en vældig interesse for oplysningsarbejde af enhver art, og Tsito-højskolens værdi for dette arbejde anerkendes helt op i regeringen. Skolen har haft besøg af en række af statens ledende folk, og driften betales stort set af staten (ved bevillinger fra kursus til kursus), mens der til bygninger, indretning og udstyr må skaffes private midler.*

Nu hjælper det måske også noget, at Danmark er et lille land uden noget koloniproblem, og at der eksisterer en historisk forbindelse mellem Ghana og Danmark. En af høvdingene i Tsito's nærhed opbevarer den dag i dag som et klenodie en dansk admiralsuniform, han har arvet fra sin bestefar. Om *han* oprindelig erhvervede den ved at spise indholdet eller på anden måde, er gået i glemmebogen. På Ewe-sproget, der tales i Tsito, hedder en saks f. eks. også *saksi*, en trappe *trappi* og en bordduk *duku* — tydelige sproglige mindelser om dansk-tiden.

Et andet lille land, som Ghana i dag har adskilligt nærmere kontakt med, er Israel — bemærkelsesværdigt nok, når man tænker på spændingen mellem Israel og andre af de nye, selvstændige lande i Afrika som f. eks. Ægypten. Der er oprettet et Ghana-rederi med støtte fra Israel, israelske tekniske eksperter stilles til rådighed for Ghana og ikke mindst er fagforeningerne i Ghana stærkt påvirket af de principper, hvorefter den israelske faglige organisation Histadrut arbejder.

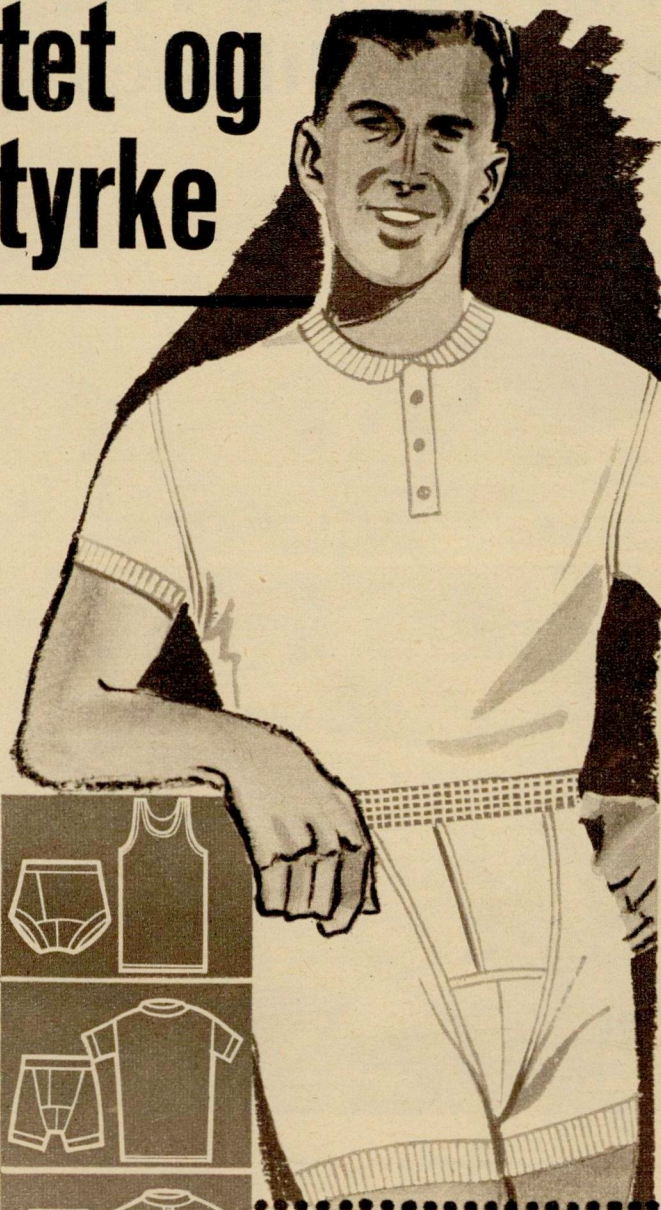
Det er et udpræget bysamfund, der forevæver Ghana-borgerne som idealet, skønt hovedparten af befolkningen endnu lever under forhold, der gør det til et folkeoplysende arbejde af stor betydning at propagandere for gravning af latriner. Tsito er nærmest forkælet med moderne teknik — den har f. eks. fået både posthus og rørlagt vand i de seneste år — og indirekte er det måske højskolens skyld. Når ministre og højere embedsmænd besøger højskolen, har de formentlig lettere ved at komme i tanker om Tsito den dag bevillingerne fordeles.

Nu får byen tilmed en jordemoder (nærmeste læge bor 25 kilometer borte). Hun er fra Odder i Jylland og hedder *Michala Andersen*. Den idé at tage til Ghana fik hun, da hun for nogen tid siden ved en faglig kongres i Stockholm traf et par afrikanske kolleger, som forklarede hende, hvor tosset det var at tage på ferie i Italien, når Ghana eksisterede...

Forhåbentlig vil hun forlene Gobo Dake XI's by med lige så stor berømmelse som de medicinmænd, hans forgængere holdt sig.

kvalitet og slidstyrke

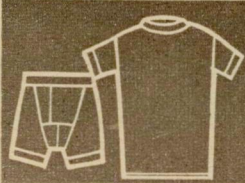
for
meget
mere
end
prisen!

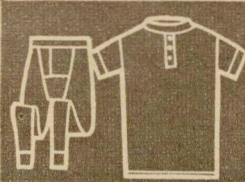
Undertrøje uden ærmer,
ribstrikket 7.65
Tilsvarende trusser 7.65

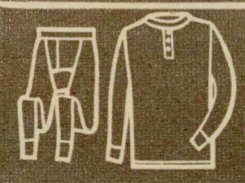
Undertrøje med rund
hals 10.65
Tilsvarende benklæder
med ¼ ben 9.35

Undertrøje med rund
hals og knapper, rib-
strikket 13.85
Tilsvarende benklæder
med lange ben ... 14.45

Undertrøje i interlock
med lange ærmer 13.85
Tilsvarende benklæder
med lange ben ... 12.45

Undertrøje i interlock med
rund hals og knapper 10.85
Tilsvarende benklæder med
¼ ben 8.85

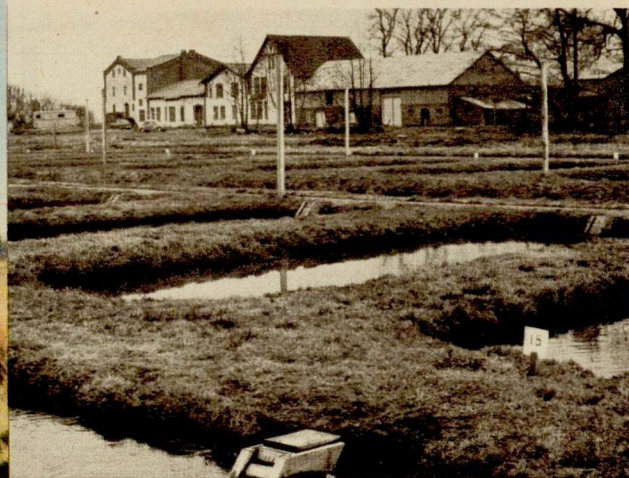
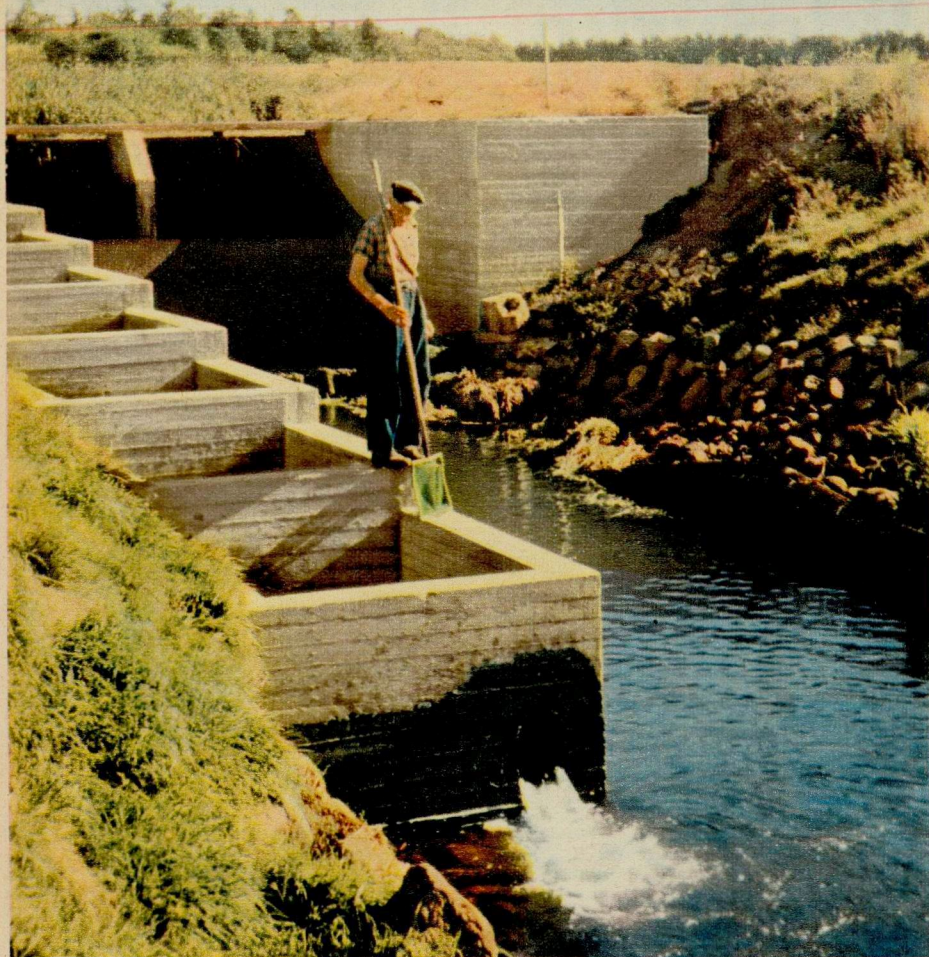

Stafet

EN KVALITETSVARE FRA FDB

Amerikansk fisk blev dansk millioneksport

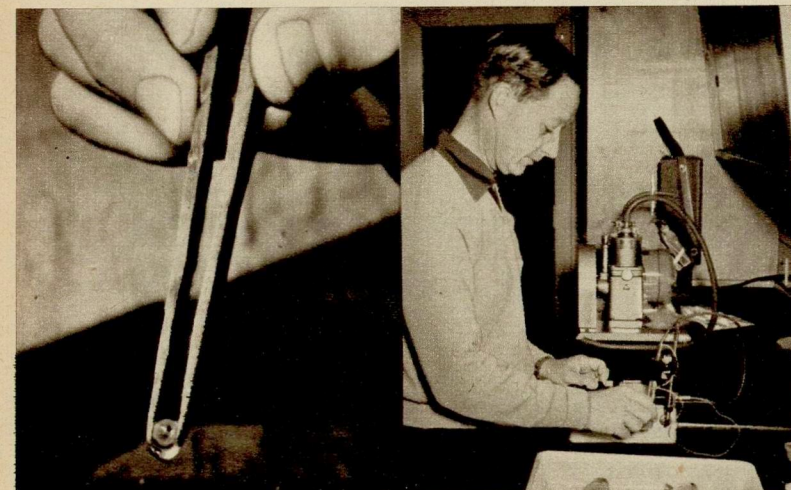
Et kig over nogle af de mange damme med den tidligere vandmølle i baggrunden. Her er nu boliger og laboratorier.

DANMARK er et ørredland. En og anden lystfisker stiller sig måske tvivlende overfor påstanden, ihukommende hvor længe der er imellem, at den smukke fisk bider på hans krog, men tallene taler deres tydelige sprog: sidste år blev der eksporteret 4,3 millioner kg ørreder til en værdi af 30 millioner kr. fra Danmark – flere, end noget andet land i verden har eksporteret.

Ikke en af den snes millioner ørreder det drejer sig om har nogensinde slået med halen i stride strømme. De har alle ført en kort og lidet romantisk tilværelse i damme, fodret op med industrifisk og fanget gement ved, at man har lukket vandet ud af dammen.

Siden sidste verdenskrig er antallet af dambrug herhjemme vokset med omtrent samme hast som guldminer i Klondyke i Jack Londons glade ungdomsdage. Der er nu omkring 400 dambrug i drift, og når Danmark på disse få år har udviklet sig til at blive verdens førende ørredproducent, skyldes det, at vore naturforhold er velegnede, og at vi på grund af vort store industrifiskeri (der også er af ny dato) har let adgang til billig foder.

Forsøgsdambruget i Brøns er indrettet i en tidligere vandmølle, fordi den havde ret til at foretage opstemning af åens vand – en betingelse for at få gennemstrømning gennem de mange damme. Her er dambrugets sluseværk med en fisketrappe, hvis trin giver åens fisk mulighed for at vandre over slusen. På farvebilledet herunder undersøger magister Rasmussen og fiskemesteren et par moderfisk.

Dette er den spæde begyndelse til en ørred: et æg, hvori skimtes en sort klat. Til højre er magister Rasmussen ved at foretage maveundersøgelser af ørreder i laboratorier.

Men ligesom Klondykes guldgravere mødte skuffelser, sådan er vejen for dambrugere også tornestrøet, blandt andet fordi dambrug er en uhyre sårbar virksomhed. Det, der den ene dag kan se blomstrende ud, kan på få timer blive ramt af sygdoms- eller forureningsuheld og registrerer tab på titusinder af kroner.

For at ruste sig i kampen mod disse uheld har en kreds af dambrugere for knap fire år siden oprettet et forsøgsdambrug ved Brøns midtvejs mellem Ribe og Tønder, hvor der under ledelse af fiskeribiologen, magister C. J. Rasmussen, foretages forsøg for at finde frem til, hvordan man mest hensigtsmæssigt opdrætter ørreder. I 49 store damme og 30 mindre forsøgsdamme vrimer det her med ørreder i alle størrelser – efter årstiden varierende fra tændstiktyndt småkravl til et par kilo store moderfisk, der skal sørge for nye generationer.

Når Danmark er blevet den store ørredproducent, er der en tredje årsag hertil, nemlig at vi har fået fat i en fisk, der egner sig hertil. De gængse danske ørreder er nemlig ikke særlig anvendelig for storopdræt, men fra Amerika er importeret den

Ørrederne fodres til bestemte tider, og hver dam har sin bestemte foderblanding. Næppe er den første bid foder kastet ud, før vandet begynder at „koge“ – det er fiskene, der slås om foderet.

såkaldte regnbueørred, der er tilpas villig til at æde kunstigt foder og til at vokse hurtigt.

Dens familie-kredsløb starter i danske dambrug ved forårstid, hvor man kunstigt blander hunnernes rogn og hannernes „mælk“ og derefter lader æggene klækkes kunstigt på bakker i rindende vand.

Henimod slutningen af maj

er æggene forvandlet til vimmer-yngel, der er tjenlig til at komme ud i damme, hvor den i sommerens løb udvikler sig til at blive 6–12 cm store sættefisk.

I løbet af 1–2 år når ørreden passende salgsstørrelse, 200–250 gram, og sendes nu som portionsforeller ud i den vide verden. USA og Italien er vore største aftagere, idet der til hver

af dem afsættes omkring en fjerdedel af produktionen.

Danmark er nogenlunde suveræn på ørredeksportens område, idet andre lande enten ikke har så gode klimatiske forhold eller mangler den lette adgang til billig foder. Vor eneste større konkurrent er Japan, hvis produktion dog kun er en fjerdedel af Danmarks.

Stafet over hele linjen...

- og mor ved, at strømperne holder

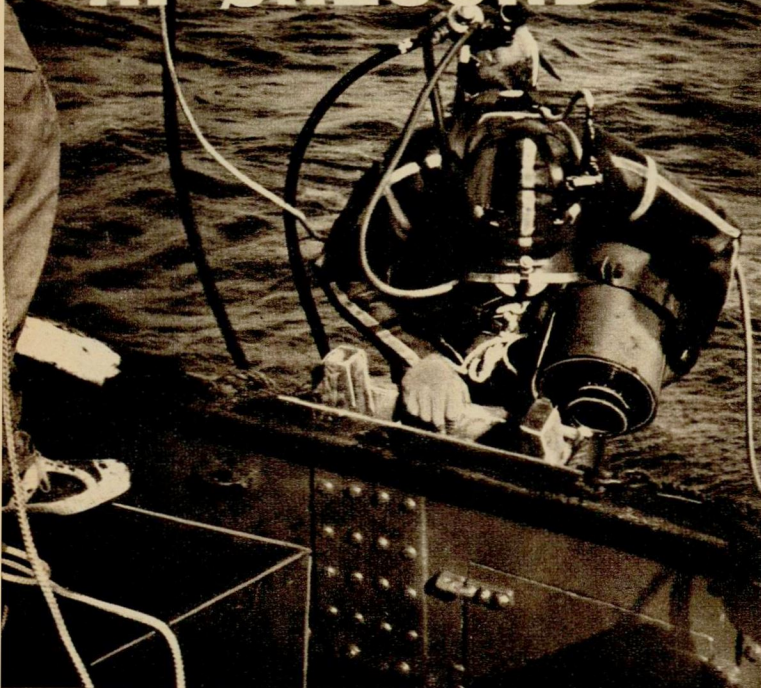

- en kvalitetsvare fra

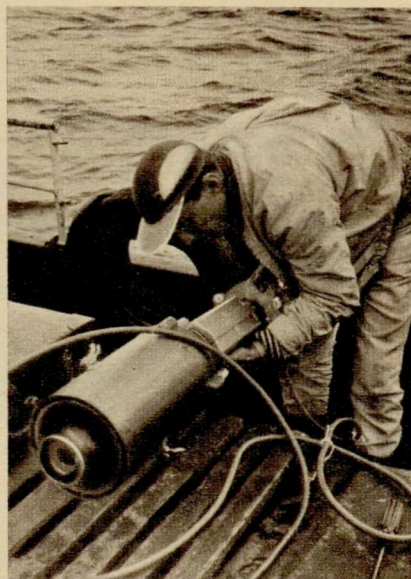

FJERNSYN FRA BUNDEN AF ØRESUND

Fra Kungl. Vattenfallsstyrelsens undervandsbesøg på bunden af Øresund viser vi øverst til venstre frømanden på vej ned. Den runde kasse, han har under armen, er det indkapslede TV-kamera. Til højre herfor ser man kameraet blive puttet ind i den vandtætte beholder samt frømanden, der efter turen på bunden kommer op og afleverer kameraet.

DET ER EN mærkelig fornemmelse at sidde tørskoet og lunt indendøre ombord på et lille svensk fartøj og samtidig se, hvordan livet på bunden af Øresund former sig. Fremgangsmåden er den ganske enkle, at man sender en frømand ned på bunden, giver ham et fjernsynskamera, der er kabelforbundet med et TV-apparat ombord på skibet – og så sætter man sig mageligt tilrette for at se, hvad der viser sig på skærmen.

Selvom det i praksis naturligvis ikke er så enkelt, som det her fortælles, er der i hvert fald ingen tvivl om, at i løbet af få år er brug af fjernsyn til sådanne og beslægtede formål en lige så selvfølgelig ting i de store virksomheder, som når man i dag har højttaler- og samtaleanlæg til internt brug.

Det TV-besøg på bunden af Øresund, vi her bringer billeder fra, var arrangeret af Kungl. Vattenfallsstyrelsen i Sverige, der netop har nedlagt et nyt 120.000 volt el-kabel mellem Sverige og Danmark. Ved hjælp af undervands-TV har man undersøgt dels hvordan dette kabel lå, dels hvordan ældre kablers stand er. Kungl. Vattenfallsstyrelsen har gennem flere år anvendt TV i sit undersøgelsesarbejde – ikke blot ved nedlægning af kabler, men også ved eftersyn af dæmninger og andre undersøiske anlæg. Værdien af

At sådan en udsendelse ikke er helt trådløs, viser dette virvar af telefon- og TV-kabler. Herunder ses, hvad frømanden fanger på havbunden. Den hvide streg er et af de ældre kabler, der her undersøges for eventuelle fejl.

Samtidig med at frømanden sender billeder op i skibet, står man i stadig telefonforbindelse med ham og kan således dirigere ham hen, hvor eksperterne ønsker.

disse TV-undersøgelser ligger i, at eksperterne nu kan bygge deres afgørelser på selvsyn, mens de tidligere måtte nøjes med dykker-rapporter, samtidig med at man fra land eller skib kan dirigere frømanden, så han kan rette kameraet mod det, der interesserer eksperterne, eller måske kan foretage en reparation øjeblikkelig.

En dansk fabrik har gennem flere år fremstillet såkaldt industri-TV, men endnu har den danske industri været meget tilbageholdende med denne nye tekniske landvinding. Anderledes i udlandet, hvor små transportable eller stationære TV-kameraer løser de mest forskellige opgaver. Amerikanske bankkassere lægger checks under et TV-kamera, og i bogholderiet kan man så øjeblikkelig efterkontrollere underskrift og dækning i bøgerne.

I Tyskland har man i større byer forsøgsvis opstillet TV-kameraer i komplicerede kryds, således at en færdselsbetjent på TV-skærm kan følge trafikken fra alle sider og bedre dirigere lyskurverne.

I Sverige lader man et fængsel bevogte af en række TV-kameraer, der på skift viser et billede på skærmen. På den måde kan vagten på mindre end et halvt minut „vandre“ langs hele fængslets ydermur og se, om noget usædvanligt skulle være på færde.

Man har også i Sverige ladet TV-kameraet optræde som portner. Fra een portnerloge kan man på den måde overvåge en række porte og ad elektrisk vej åbne eller lukke dem, når det kræves.

Og den svenske civilforsvarsstyrelse arbejder med et projekt, der i ordets egentligste forstand åbner vide perspektiver. Planen går ud på i katastrofesituationer at sende en helikopter med TV-kamera til ulykkesstedet, og via dette kamera er det så muligt for ledelsen af redningsaktionen at få et anderledes pålideligt og hurtigt overblik over situationen end ved hjælp af telefonen.

Som nævnt er vi i Danmark bagefter, hvad angår det mere utraditionelle TV. Naturligvis er udviklingen dog også undervejs her, og hvem skulle tro, at en så ærværdig institution som Det kgl. Teater her skulle være banebrydende. Ved store operaforestillinger sker det ikke sjældent, at koret må stå bagved bagtæppet og derfor ikke direkte kan følge dirigenten. Nu eksperimenterer man imidlertid med ved hjælp af industri-TV at give koret mulighed for at se dirigenten på TV-skærm, således at det kan falde sikkert og rigtigt ind!

På atomstationen ved Risø kommer industri-TV også i brug, idet det skal følge, hvad der sker inde i strålefarlige beholdere, og det nye kraftværk ved Asnæs vil bruge TV til at kontrollere vandstanden i kedlerne.

Men mulighederne spænder videre endnu. Det demonstrerede Post- og Telegrafvæsenet i foråret, da man holdt kursus i København for sine teknikere. Man lod dette kursus TV-transmittere (naturligvis udenom det rigtige TV) til tre steder i provinsen, og på den måde kunne hele landet nemt og bekvemt følge med i alt, hvad der skete i auditoriet i København.

TV som undervisningsmiddel udenom det traditionelle TV er meget benyttet bl. a. i USA, hvor flere universiteter har egne TV-stationer, så eleverne enten kan sidde på deres værelser eller i fællestuer i kollegierne og følge undervisningen. Ikke for at gøre livet mageligere for studenterne, men for at afhjælpe manglen på lokaler og lærere!

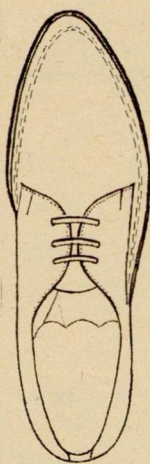
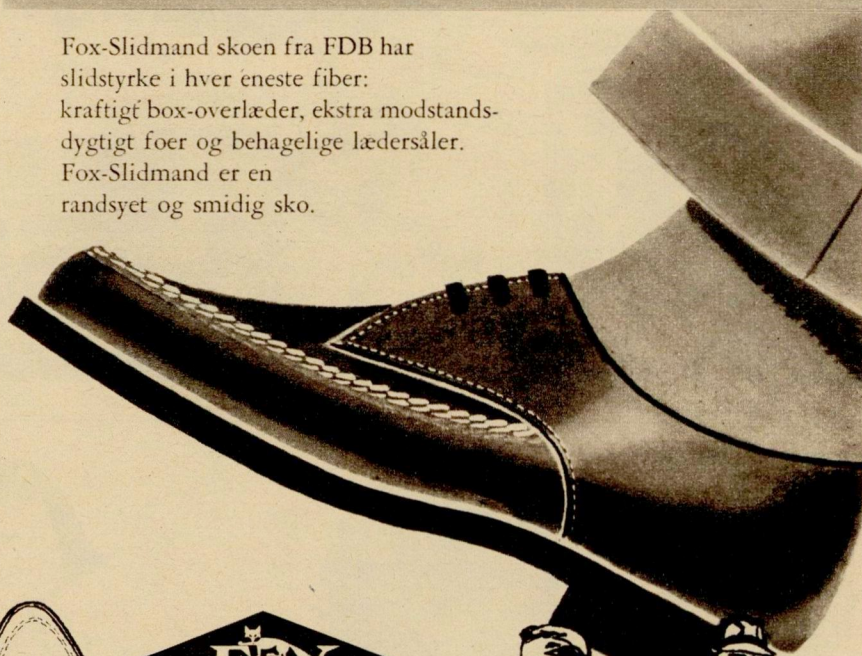
FOX - Slidmand

den slidstærke herresko

nu også i ny facon

med lædersåler

Fox-Slidmand skoen fra FDB har slidstyrke i hver eneste fiber: kraftigt box-overlæder, ekstra modstandsdyggtigt foer og behagelige lædersåler. Fox-Slidmand er en randsyet og smidig sko.

Fox-Slidmand – en rigtig kvalitetssko med slidstyrke for meget mere end prisen **58⁵⁰**

fås i FOX-Magasinerne, Stilman og ANVA

◀ **HVAD SKAL I HA' TIL MIDDAG?** Den kvindelige næstformand i den russiske fællesforenings Noginsk-distrikt Elena Kovalenko besøger fru gdr. Jellesen (Sdr. Kongerslev) i hendes køkken. Madame Kovalenko beklæder en stilling som husholdningskonsulent, efter et special-studium i varekundskab og varefordelingsopgaver.

ET AF HØJDEPUNKTERNE under rundreisen var et besøg i Sdr. Kongerslev brugsforening, som ledes af Uddelerforeningens formand Alfr. Rasmussen. Fra venstre ses russernes leder, vicepræsident i Centrosoyus Michael Mukke, afdelingschef i C.s bygningstjeneste A. Priselkov, uddeler Rasmussen, formanden for Minsk-distriktet P. Shibko, yderst til højre Moskva-distriktets næstformand V. Glinkin.

Se teksten til billedserien side 5

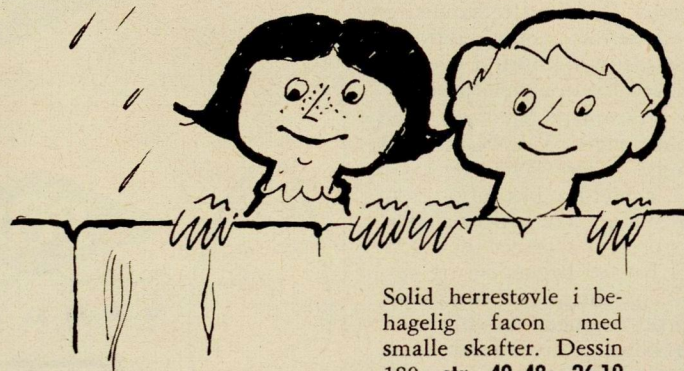
RUSSISK VISIT

Tre russiske delegationsmedlemmer Navoyan, Shibko og Afonine studerer energisk Sdr. Kongerslev brugsforenings nylig indviede selvbetjeningsbutik. På russerne har det utvivlsomt gjort et stærkt indtryk, at man i en ren landbrugsforening har turdet binde an med en så moderne butikstype, eftersom der knap nok eksisterer selvbetjeningsbutikker i Moskva og andre millionbyer.

SKIFT MED VEJRET

*Fox
Guldsegl
kvalitet*

Solid herrestøvle i behagelig facon med smalle skafter. Dessin 180, str. 40-48: 26.10

Praktisk herrestøvle i den populære facon med formstøbt sål. Dessin 50-18, sort, str. 40-48: 29.40

En let støvle til både piger og drenge. Dessin 88.
Bemærk prisen
str. 24-27: 11.10
str. 28-31: 13.70
str. 32-35: 15.50
str. 36-42: 18.25

- stærke indlægssåler i alle størrelser

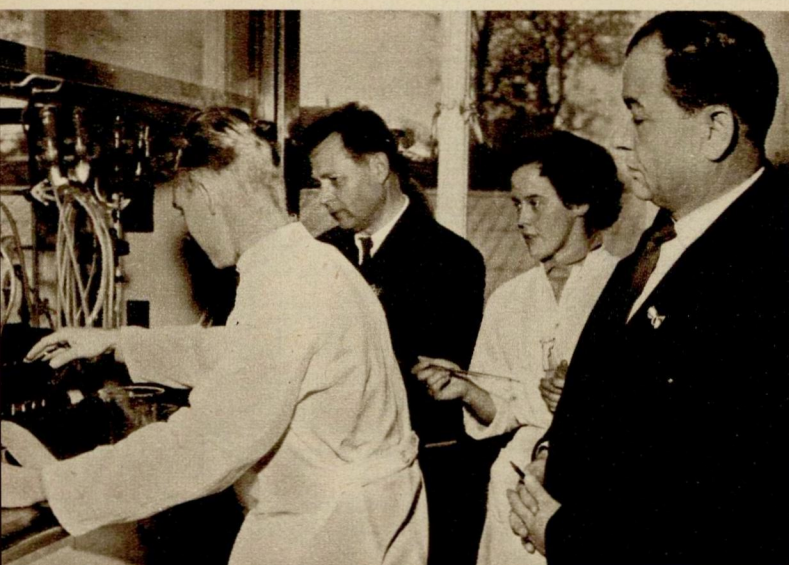

▲ **LANDBRUGS-
EKSPERTEN GØR
STUDIER.** Kontorchef
Afonine er den le-
dende funktionær i
den afdeling inden-
for Centrosoyus, som
beskæftiger sig spe-
cielt med landbrugs-
anliggender. Under
besøget hos de nord-
jyske landmænd
gjorde han indgåen-
de studier, og med
en høne i favnen un-
derkaster han fjer-
kræbestanden etsag-
kyndigt eftersyn.

ANDELS-DANMARK

▲ **MARGARINE-FREMSTILLINGEN** på FDBs Viby-fabrikker interesserede russerne meget. Her ses landbrugseksperter Afonine og næstformanden i republikken Armeniens distrikt V. Navoyan i margarinefabrikens laboratorium sammen med et par af fabrikens kemikere, som kontrollerer margarinens sammensætning. Alle fabrikens anlæg for sæbe og de talrige andre varer, som fremstilles i det store fabriks-kompleks ved Århus, blev gennemgået.

HISTORISK TILBAGEBLIK. Da den russiske brugsforeningsbevægelse udelukkende arbejder i landdistrikter, er interessen for landbrugsforhold stor, også for de historiske typer på landbrugsejendomme, som blev forevist delegationens medlemmer under et besøg på frilands-musæet i Søraenfrj. Yderst til højre russerbesøgets danske arrangør.

▲ **KOSTALDEN HOS GDR. JELLESEN I SDR. KONGERSLEV** samlede megen opmærksomhed, såvel som gårdens øvrige besætning og installationer, samt bedriftens vidtforgrene tilhørsforhold til egnens andelsvirksomheder. Fra venstre ses delegationens leder Mukke, gdr. Jellesen, den russisktalende danske tolk P. Poulsen, fru Kovalenko, V. Navoyan og Minsk-distriktets formand Shibko.

I MAGASIN STILMANS BUTIKSLOKALER, det store brugsforenings-varehus i Aalborg, blev de mange udvalgsvare fra isenkram og tekstilvarer til møbler og beklædning stærkt beundret, og bagefter blev varehus-organisationens struktur forklaret russerne. På nedenstående billede er en gruppe af delegationens medlemmer i færd med at tage metervarerne nøje i øjesyn.

REKLAME

som hverken høres eller ses

ET NYT reklame- og propagandavåben er for tiden ved at blive gennemprøvet i USA. Det er af en sådan art, at et amerikansk blad i en ledende artikel skrev: *Der er kun een fornuftig måde at behandle den sag på – nemlig at anbringe denne opfindelse og alt, hvad der har med den at gøre, i centret for den næste atom- eller brintbombe-eksplosion...*

Med en vis ret kan man sige, at den nye opfindelse kun er en logisk videreførelse af en tendens, som allerede i nogen tid har præget reklamevirksomheden – til dels også i Danmark. Den søger jo i større og større udstrækning at påvirke folks *underbevidsthed*, deres følelser og instinkter – i stedet for at behandle dem som tænkende væsener og prøve at overbevise dem med fornuftsgrunde.

Betæneligheder ved denne udvikling er kommet til orde fra mange sider, men risikoen ved en ansvarsløs udnyttelse af psykologiens og psykiatriens fremskridt vil blive uberegneligt meget større, hvis den nye teknik holder, hvad forsøgene tyder på. I så fald vil den nemlig gøre det muligt at påvirke filmens, radioens og fjernsynets publikum med propaganda, *som de pågældende mennesker ikke selv er klar over, at de bliver udsat for.*

Den nye opfindelse hviler på den teori, at et menneskes underbevidsthed opfatter et billede eller en lyd på langt kortere tid, end der skal til, for at disse påvirkninger noteres af det samme menneskes *bevidste* sanseliv. Med andre ord: Hvis man fremviser et billede i en passende lille brøkdels af et sekund, vil tilskueren slet ikke være klar over, at han har set noget, mens billedet vil alligevel have præget sig i hans underbevidsthed – med større eller mindre styrke, men dog sådan, at der er efterladt et spor.

Det skal gå stærkt. Varer forevisningen ret meget over $\frac{1}{50}$ sekund ad gangen, vil en kvik tilskuer opfatte billedet, så han er *klar over*, at han har set det, og det er netop det, man vil undgå ved det nye system. På en film eller fjernsynsskærm kan man imidlertid meget vel vise et billede eller en fotograferet tekst i kun $\frac{1}{50}$ sekund, og det synes allerede godtgjort både ved laboratorieforsøg og ved anvendelse under ordinære spillefilm, at man gennem sådanne lynglimt kan opnå en virkning på tilskueren uden om hans bevidsthed.

Noget tilsvarende kan laves lydmæssigt, og altså bruges i radioen. Man har ved hjælp af radioopfordringer, lytterne ikke var klar over, at de hørte, fået adskillige af dem til at skrive ind til radioselskabet, fordi de

havde på fornemmelsen, at de skulle gøre det. I en anden udsendelse gentog man „uhørligt“: *Ville det ikke være rart med en kop kaffe nu?* Med det resultat, at endog folk, der ellers ikke drikker kaffe, gik ud og satte vand over.

Radio-selskabet, der gennemførte disse eksperimenter, blev så begejstret, at det nu med samme teknik forsøger at indpode i lytternes underbevidsthed, at *Fjernsyn er kedeligt.*

Ved et mere videnskabeligt tilrettelagt forsøg viste man to grupper af forsøgspersoner et portræt tegnet i en meget enkel streg. Mens den ene gruppe betragtede billedet, projiceredes ordet *Glad* ind på det en brøkdels af et sekund – så kort tid, at forsøgspersonerne slet ikke opfattede teksten eller i det hele taget nogen ændring i bil-

ledet. Den anden gruppe fik nøjagtig samme billede at se, blot med ordet *Trist* skrevet på det med samme „usynlige“ skrift. Bagefter bad man samtlige forsøgspersoner beskrive portrættets ansigtsudtryk, og forventningen slog til: Ansigtet blev beskrevet som mere eller mindre lykkeligt alt efter hvilket ord, den pågældende forsøgsperson havde set – uden at være klar over, at han så det.

En anden forsker gav en gruppe mennesker løsningerne på nogle simple gåder – i form af tekster, der „usynligt“ var indlagt i en film om noget helt andet. Bagefter fik de selve gåderne forelagt, og fandt løsningen 15-46 pct. hurtigere end en kontrolgruppe af personer, hvis underbevidsthed ikke havde fået nogen forudgående behandling.

Den første spillefilm, som blev inddraget i eksperimenterne, var et ikke særlig fremragende melodrama – en „psykologisk gyser“ om en ung pige, der er ved at blive skræmt til døde af et sælsomt sammenspil mellem drøm og virkelighed. For bedre at overføre hendes følelser af skræk og rædsel til publikum, indlagde man i de afgørende scener gamle prøvede skræksymboler som dødningshoveder, eller ord, der erfaringsmæssigt har en stærk virkning på folks følelser (f. eks. ordet *Blod*). Tilskueren opfattede altså ikke *bevidst* hverken disse ord eller de grinende kranier, men målinger af puls, blodtryk og andre fysiske tilstande viste, at de nye raffinementer havde forstærket tilskuernes reaktioner.

Så vidt er det hele vel ret uskyldigt. Ved denne anvendelse i en film udnyttes opfindelsen jo kun til at forstærke den piring, som folk netop er gået til dette biografstykke for at føle. De får faktisk kun lidt ekstra af den vare, de har betalt for...

Det næste skridt var imidlertid at forsyne en ordinær spillefilm med „underbevidst“ reklame for ting, der ikke havde noget med filmen at gøre. I 6 uger viste man i en bestemt biograf hvert 5. sekund en annonce – enten *Drik Coca-cola* eller *Spis popcorn*. Intet tydede på, at tilskuerne var klar over denne annoncering oven i de almindelige filmbilleder, ligesom den heller ikke lod til i ringeste måde at forstyrre nydelsen af stykket, men salget af Coca-cola i foyeren ved udgangen steg i de 6 uger med mere end 50 pct. og salget af popcorn med knapt 20 pct.

Hermed var de kommercielle muligheder – og muligheden for misbrug – afsløret så tydeligt, at ingen kunne være i tvivl. Med en vidtstrakt udnyttelse af denne teknik bliver reklameudskejelser naturligvis ganske ukontrollable for publikum og mulighederne for at lokke folk til indkøb i strid med sund fornuft helt uoverskuelige – for slet ikke at tale om bivirkningerne af f. eks. en spiritusreklamering, der ad denne vej arbejdes ind i underbevidstheden, også på halvvoksne børn.

Tilmed er faren for en *politisk* udnyttelse jo iøjnefaldende. Når man kan tale til folks følelser og instinkter, ophidse dem, berolige dem, vække deres vrede, deres afsky eller sympati for bestemte politikere – alt sammen uden at den jævne vælger er klar

Hvis en fotograferet tekst kun indlægges i en film i $\frac{1}{50}$ sekund, vil tilskueren ikke være klar over, at han (eller hun) har set disse ord, men deres budskab vil alligevel sive ind i hans underbevidsthed og være med at bestemme hans handlinger.

over, at han udsættes for en politisk påvirkning – hvilke muligheder åbner der sig da ikke for en person, en kapitalgruppe eller et parti, som kan skaffe sig magten over film, radio og fjernsyn. Nærmer man sig ikke en tilstand, hvor almindelige mennesker er gjort til fjernstyrede robotter uden at vide det? Ja, kan man ikke ligefrem ad denne vej tvinge en mand til at gøre noget mod sin vilje?

Disse spørgsmål rejste sig omgående i den amerikanske offentlighed. En TV-sender i Californien, som allerede havde sluttet kontrakt om anvendelse af det nye system, modtog en sådan flod af protestbreve, at den skyndsomst opgav planen (idet den fromt forsikrede, at det kun var færdselspropaganda, der havde været tale om). De store amerikanske radio- og fjernsynsorganisationer har bandlyst „udsendelser til underbevidstheden“, staten New Yorks senat har vedtaget en lov, der direkte forbyder en sådan form for avertering, og kendte reklamemænd har skarpt taget afstand.

Allerede nu er der imidlertid taget patent på flere forskellige metoder til forretningsmæssig udnyttelse af opfindelsen og den første radiostation – i Chicago – har udbudt „annonceplads“ til „uhørlige“ reklamer. De koster foreløbig kun 1000 dollars for 500 gentagelser, men tager jo til gengæld ingen tid fra det øvrige program.

Systemets fædre – karakteristisk nok en lektor i psykologi og en professor i eksperimentel neurologi – har også forlængst udtænkt metoder til anvendelse af „usynlig“ reklame i forretninger. Bl. a. foreslår de pile og slagord, der i brøkdele af sekunder projiceres op på væggen og som ved gentagelsens kraft tvinger kunderne hen i det hjørne af butikken, hvor varerne ikke godt kan tåle at ligge længere.

Adskillige psykologer har forsikret amerikanerne om, at „underbevidst“ reklamering ikke kan få dem til at gøre noget mod deres vilje, men „kun“ kan forstærke eksisterende behov og ønsker. Alligevel er mange amerikanere allerede nu tilbøjelige til at sætte ethvert pludseligt ønske og enhver unormal tilbøjelighed i forbindelse med en skjult påvirkning fra radio eller fjernsyn.

Slet så slemt er det formentlig ikke (endnu) bl. a. fordi man endnu ikke helt har klarlagt samspillet mellem det bevidst og det underbevidst opfattede. F. eks. vil „usynlig“ reklamering under filmsscener med afklædte piger måske nok være af virkning på mænd. Men hvordan vil et kvindeligt publikums underbevidsthed reagere? Systemets foregangsmænd har dog det bedste håb om at overvinde problemer af denne art.

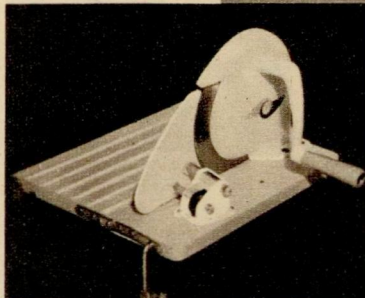
Set fra den humoristiske side er fremtidsudsigterne skildret af en vittighedstegner, der lader fatter begynde at lakere sine tånegle røde efter at han ved en fejltagelse kom til at lukke op for husmoderens halve time og høre noget, han troede, var en udsendelse om støvsugerens rette brug. Men udelukkende muntert er perspektivet nu ikke, hvis den kommercielle og politiske udnyttelse af den nye teknik for alvor bliver sat i system.

Sådan kan husmoderen få glæde af sit arbejde

Ildfast DAN-ILD
porcelæns gryde med låg.
Nr. 41/21 cm, 25.75

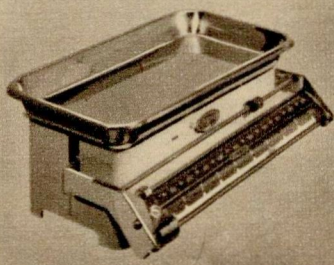
EVA brød- og pålægs maskine.
Nr. 520, 65.00. Nr. 521
med rustfri kniv, 80.00

Det er så nemt med rustfrit stål:
Ovalt fad. Nr. R 1547/37 cm,
20.50

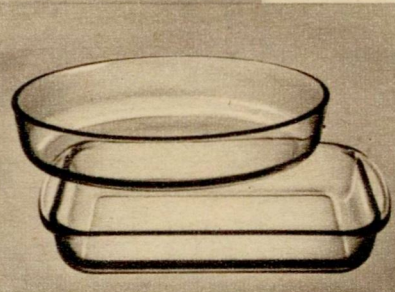
Sovseskål. Nr. R 2615/2, 12.40

Kartoffelskål. Nr. R 610/19 cm
med palisander greb, 16.00

Hvidlakeret husholdningsvægt.
Nr. 16 med forniklet
vægtskål og skydelod. Finind-
deling til 10 kg, 28.75

FLAMINGO J letvægts-
strygejern med indstillelig
termostat og indbygget
termometer. Til 220 volt
vekselstrøm, 68.00

Både tilberedning og servering
går nemt i de ildfaste
glasfade, der også er nemme at
rengøre. Nr. 306, ovalt,
34×24×7 cm, 9.30
Nr. 232, firkantet,
35×20×5 cm, 7.35

- gå i Brugsen

så får De dividende - ovenikøbet

Gammel tiggerske ved indgangen til den store moske, som dominerer den søndre ende af Maidan-i-Shah, Isfahans kæmpetorv. I baggrunden ses et stykke af det dobbeltgalleri, som i en halv kilometers længde flankerer torvets langsider.

ALADDINS BY

hvor
det gamle Østerland
stadig lever

Tekst og fotos: Eggert Nielsen

På forsiden og i denne billedrække ses nogle typiske eksempler på de

vis man nærer meget romantiske forventninger til livet i Orientens byer, vil man sikkert blive skuffet af virkeligheden. Man møder nok et broget billede med ejendommelige og rige kontraster og variationer, men ikke så fremmed en verden, som man drømmer om. Egentlige overraskelser møder man i langt højere grad ude i landsbyer i bjergegnene, i oaser og andre isolerede samfund. Overraskelsen i store byer som Damaskus, Cairo, Beyrouth består snarere i, at store og dominerende bykvarterer bærer et så stærkt vesteuropæisk præg.

Denne forskydning fra det østerlandske til det sydeuropæiske har blot i de sidste 25 år gjort visse af byerne ukendelige. Æsler og kameler ses så at sige aldrig, selv i fjernere egne fortrænges de af motorkøretøjer, på Bagdads hovedgader er hestekøretøjer bandlyst. Spejlglas-butikker breder sig, bazarerne bliver fattigere, massefabrikerede varer i de billigste udgaver pranger i boderne på bekostning af det fint forarbejdede kunsthåndværk – tidligere en slags allemands-kunst – nu betragtet som forældede rariteter af landenes egne børn. I en by som Kuwait er der faktisk kun i specialforretninger (beregnet for turister) håb om at støve noget sjældent og værdifuldt op.

Karakteristisk er det, at de nyere generationer knapt vil være det gamle bekendt. Vover man i næsten hvilken som helst by at fotografere et primitivt bageri, et pottemager- eller stråfletningsværksted, en kameldrevet møllekværn eller andre gammeldags foreteelser, kan man risikere at blive forulempet af yngre

fanatikere, som påstår, at man bare er ude efter at bevise, hvor tilbagestående landet er.

En undtagelse er den historiske, persiske by Isphahan, hvor det gamle Østerland stadig lever. Butiksgader findes knap. Det er stadig den kilometerlange bazar med dens labyrintiske forgreninger, som fortryller. Udenfor bazaren er der fred og svalhed under de skyggefule træer på gader og veje, og det er stadig skik, at alle huse, store som små, hygger sig ved hver sin lille murkransede have. Denne fred smitter af på livet og befolkningen. Uden noget præg af at være tilbagestående, hviler byen i en atmosfære af fortid, som giver den adel og fornemhed. Med dens religiøse traditioner, dens arv af kejserlig værdighed fra Persiens storhedstid, dens ældgamle skoler og retsinstitutioner er den et slags islamitisk Viborg.

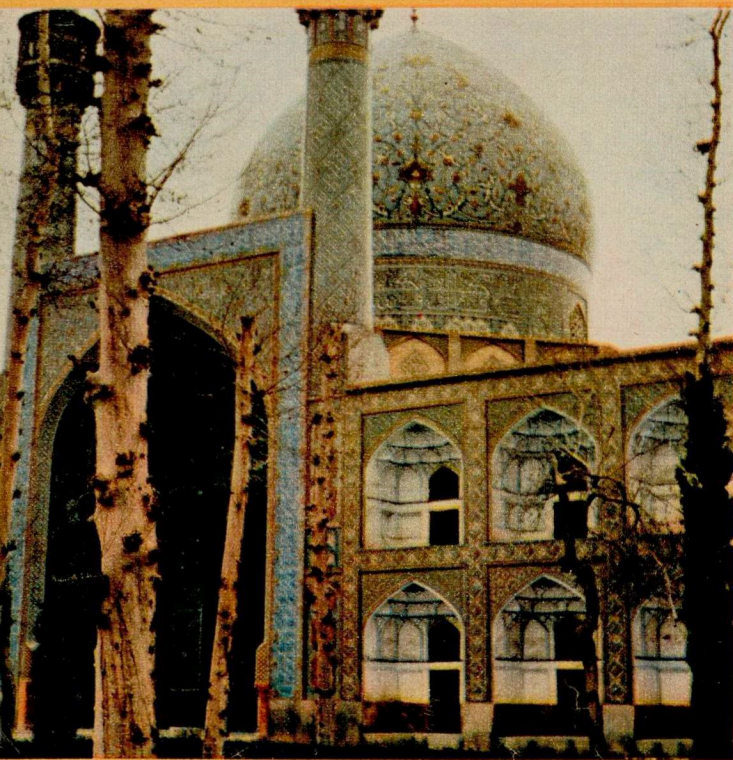
Ikke så underligt, at denne by, engang kaldet „den halve verden“, blev skuepladsen for *Tusind og een Nats* største skikkelse Aladdin. Her fandtes jo al den pragt og herlighed, den romantiske drømmeverden, som stadig afspejles i pragtbygningerne fra Abbas den Stores og hans slægts tid for 400 år siden.

Byens rummelighed er ikke af ny dato. Den imponerende Chahar Bagh Avenue, der gennemskærer byen i et bredt bælte, fik ikke bredde som en autostrada i forudelse om bilalderens behov, men for at skabe byen et åndehul og fristed. Oprindeligt var den bygget op i 7 terrasser, sprudlende af vand i forskellige vandkunst-formationer og vandfalds-arrangementer. De eksisterer ikke mere, men hyggeligt er der stadig

På samme måde er byens kæmpetorv Maidan-i-Shah (Kongens torv) med sin halve kilometers længde og 150 meters bredde blevet til med det formål at skabe plads til store byfester: militærturneringer, ponykampe, væddeløb, som Shahen og hans hof bivånede fra en søjleveranda på et palads ved torvets ene langside.

De gyldne dage er forbi, men endnu den dag i dag er torvet hele byens mødested, omgivet af skønne bygninger og paladser, forbundet med dobbelte gallerier. Når byen efter en hed dag lever op igen, driver lyden af den klagende orientalske musik hen over pladsen, iblandet æslers skryden, kamelers brægen og de gjaldende toner af de talrige kobbersmedes flittige hamren udenfor bazarindgangen. Pladsen summer af aktivitet, folk stimler sammen i grupper om eventyrfortællere og musikere, lokale bønder og håndværkere knæler med deres produkter bredt ud til salg på fortovene, købmænd sidder på dynger af kostbare ægte tæpper, nipper skoldhed te og ryger vandpipe...

Fra Abbas'ernes tid stammer også de mesterstykker af gammel persisk arkitektur, som enten omgiver Maidan-i-Shah eller findes i umiddelbar nærhed. I sig selv er de et yndefuldt opbud af søjler, buer og hvælvinger, fontæner og bassin'er, portaler, gallerier og nicher, kupler og minareter, men dertil kommer, at de er så overdådigt udsmykket med et edderkoppespind af ornamenter, af slyngede arabesker, af stuk og fajance i et fyrværkeri af farver, spillende stærkest i det gyldne og blåligt-grønne, gnistrende som en åbenbaring. Her har Aladdin så sandelig gnedet på lampen.

ulde arkitektur med dens rigdom af ornamentale detaljer, som præger Isphahans mange moskeer, paladser og andre monumentale bygningsværker.

– tal med uddeleren om den

en
rigtig
mandfolkepibe
til 8,50

Lancaster
59

HVOR ER DER dejligt PÅ LANDET

sagde damen fra byen, men manden på

landet så noget mere nøgternt på tilvæ-
relsen, og det er forståeligt, når man har
læst denne beretning af Hans Bjerregaard

– VED DE egentlig, at De
bor det skønneste sted i
Danmark, sagde den me-
get elskværdige, lidt mod-
ne bydame og lagde hove-
det med den opsigtsvæk-
kende, svajende mågehat
en smule på skrå, hvilket
man vist gjorde før den
forrige krig, når man
strejfedes det poetiske.

Jeg stod med slam og
hønsesmøg på skoene, med
avner i håret og et drikke-
tårn til to hundrede tør-
stige hønniker i hånden.

– Den udsigt! Har De
nu rigtig gjort Dem klart,
at dette er en lille perle?

– Ja, jeg ved det nok.

Alt er på sin rette plads. Bakkerne er op-
stavlede af moræneler, det rivende grønne
har den store landskabsmaler givet sine la-
zurer, det blånende rum må være selve hav-
gudernes allerbedste kobolt. Og øerne og
vigene og odder og næs ligger som de skal
ifølge Geodætisk Institut.

– De er vist slet ikke taknemmelig, sagde

damen og kiggede sig om på bedriften.
Man må misunde Dem. Og De tager det
ganske roligt. Men – hun slog ud med
tigerblodsneget, velplejet hånd – naturlig-
vis, her er unægtelig lidt ensomt. Og De
bor her hele året. Efterårsdagene, vinteren.
Mørket. Keder De Dem ikke lidt engang
imellem? Hvordan får De tiden til at gå?
Er det ikke noget fjernt fra byen? (Hvor-
med naturligvis menes København).

– Vi har jo den trådløse, sagde jeg. Og
det kan lade sig gøre at læse herude på
landet. Kære frue – man får ikke stunder
til at kede sig. Husk, naturen er efter os,
den er lige i hælene – altid. Se nu: her er
køkkenhaven, og der er staudebedene, der
er rosenhaven, derovre er kilden. Men de
vækster, som så tropisk vælger frem, er jo
ikke afarter af de oprindelige brændenæl-
der, tidsler og skræppeblade. De er allesam-
men anbragt her af menneskehænder. Alt
det, De ser, har engang været stenet, sandet
jord. Den er vendt og drejet og gjort ved
– af menneskehænder. Selve grundsubstans-
en, det man med et lidt flot udtryk kalder
jord, har været gravet og pløjet og harvet
og revet og fræset og kultiveret og vandet
og gødet og planeret og målt op . . . Denne
plæne har engang været en flyvesandklit.
Disse træer har engang været små pistler
mellem flinteknolde og kvikgræs . . .

– Hvor lyder det interessant. Fortæl
mere . . .

– Sådan en ganske almindelig dag begyn-
der her, før hans majestæt fanden har han-
ket op i fjederstøvlerne. Her er kyllinger,
høns, dværghøns, ænder, ællinger, hunde,
katte, gæster. Klokker seks om morgenen
står man på hovedet i foderrummet. Kraft-
foderblandinger omrøres med trækul,
knuste skaller, penicillinfoder og hvad ved
jeg. Der skal anbringes havregryn og mælk
i skåle. Der skal indsamles æg fra rede-
kasserne. Der skal hentes vand. Vand og
atter vand. De må forstå, at man somme-
tider er lidt plettet i hjernecellerne og træg

Skån kjolen
og se fiks ud

Nr. 20761. Mønstrer
calico kittel med ela-
stisk talje.
Str. 40-48 ..... 26.85
50 ..... 29.50

Nr. 20933/76.
Dobbelt vendefor-
klæde, ensfarvet eller
ternet i forskell. farver 8.60

Nr. 20927/72. Yndigt
poplinforklæde med
påsyet motiv. Ensfar-
vet calypso, bronze
eller lysblå 6.40
Nr. 20929/75. Stribet ell. ens-
farvet vendeforklæde: blåt, rødt
ell. grønt 7.10

- gå i Brugsen så får De dividende - ovenikøbet

i koderne. Måske er man ikke kommet særlig tidlig i seng.

– Jamen, De er jo en fri mand, og naturen er vidunderlig . . .

– Jo, men sådan en morgen med møddingen mod den opgående sol, med rispende hønsenet, knirkende halvdøre og stormblæst og tænderklapren.

– Alligevel nyder De det. Åh, se dette bilde derude mod den lille ø.

Naturen er ikke alene vidunderlig. Den er underfundig. Som nu forleden. Vandet i rørene dryppede med rustne dråber. Det døde hen i en stille dråbe. Hvad var der sket? Jeg prøvede lysnettet. Alt var i orden. Jeg gik ned til vandmotoren, der lå i kælderlyset som en hemmelighedsfuld dinosauros. Drivhjulet ville ikke trække. Er brønden tom, suger den sand. Det svære dæksel fjernes, man ligger på maven og måler med en tre meter lang liste. Masser af vand. Maskinen ødelagt – tusind kroner på kant. Alt er standset som på den yderste dag. WC, håndvask, køkkenhaner. Om lidt kan man risikere, at varmtvandsbeholderen springer i luften. Jeg ringer i øst og vest og nord og syd. Det hele minder om en sammensværgelse mod min personlige bekvemmelighed. Nervesammenbruddet er nær. Forskellige eksperter indfinder sig fra nær og fjern og udgør tilsidst en imponerende skare: smeden, maleren, elektrikerne, naboerne, den fingernemme, den altid-kloge. Alle samles om den tyste dinosauros. Det viser sig, at en enkelt fase strøm er ude af funktion. Elektrikerne drager til transformertårnet. Desværre er der anbragt en ny hængelås. Telefonen knytter en fjern og søvrig forbindelse med højspændingsværket, og derfra udsendes efter lange forhandlinger en mand, der kan lirke transformertårnet op. Han når frem efter timers ventetid.

Da han endelig viser sig, fortæller han, at „det må være ude på linjen“. Spændingen stiger. Min telefon begynder at kime. Efterhånden opdager flere og flere i omegnen nemlig, at malkemaskinerne strejker. Og det er rygtedes, at elektrikerne og smeden befinder sig hos mig. Det har man for at være foregangsmand. Man får telefondille. Dagen skrider. Dagen kæntrer. Sol går ned. Og stadig har de ikke fundet fejlen.

– Hvor er det spændende . . .

En sko, der passer

GOLDEN FOX føres

i 5 forskellige vidder!

Ingen mand med respekt for sine fødder behøver at pine dem med sko, der ikke passer. *Golden FOX*, den elegante herresko, føres i ikke mindre end 5 forskellige vidder – og naturligvis samtidig i halve numre. Overlæderet er box-kalveskind, og sålerne er af fineste kærnelæder. Til foret er brugt det allerbedste kalveskind.

Golden FOX
er randsyet og fås
i sort eller brun.
Str. 6-13 **78.50**

ekstra smal . smal . normal . bred . ekstra bred

Fås i FOX-Magasinerne, Stilman og Anva

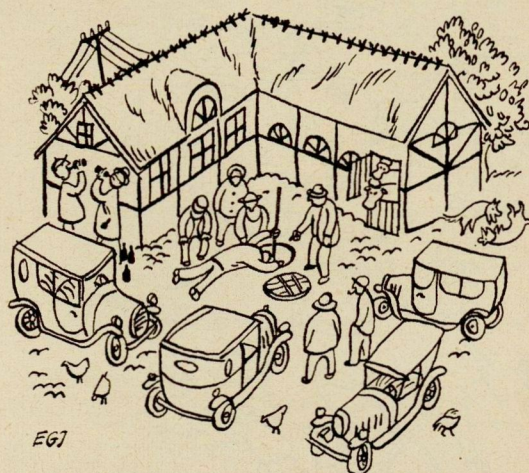

– Spændende? Ja, måske bagefter. Men vi skal have elleve gæster til frokost dagen efter. Maden skal være lavet. Men kogepladerne tager strøm fra den samme døde ledning som vandmaskinen. Præcis klokken tolv næste dag venter vi gæsterne. En rask mand har fundet mine øller i kælderen, snart er alt drukket. Min schæferhund kommer op at slås med en dobermann. En fumfelingret person lukker alle hønsene ud i rosenhaven. Ved nitiden findes fejlen. Vi går så i gang med leverpostej og rullepølse-kogning. Ved midnatstide er alt nogenlunde i orden. Så begynder vi at rydde op.

– Oh, skøn er de lyse nætters tid. Og hvad så?

– Ja, så skal der klippes hæk, males have-møbler, hakkes jordbærbed, graves kartofler op, hentes kattekillen ned fra det store asketræ, og hunden skal for tredje gang den dag smøres med salve, da den har fået en mærkelig skælsygdom ... Langsomt, langsomt forvinder vi den sammenbrudte vandmaskine ... Gæsterne er vel overstået. Så opdager vi, at kloakanlægget er tilstoppet. Der står vand overalt. Kloakkyndige tilkaldes plus den selvkloge og den bedrevidende og den håndsnilde og den fingernemme. Spidshakker opbryder kampestensbroen omkring huset. Gårdspladsen forvandles til en københavnsk gade i turistsæsonen. Hvor er fejlen? – Ja, siger den selvkloge, fejlen er den, at hele historien er forkludret fra begyndelsen. Der skal større rør, en anden sivebrønd og en helt ny ledning med fire-tommers rør fra køkkenet. Og ...

EGJ

Gårdspladsen forvandles til en københavnsk gade i turistsæsonen.

Solen stråler, men vi går i undergrunden. Vi bakser med lerede kæmperør i slam og muddervand. Tredive meter rør skal bestilles, ankomme, modtages, nedsættes. Og betales. Der graves og graves. Aldrig har bakkerne været skønnere, engen mere duftende, havet er som en glitrende grønligfrisk morgendrøm. Men det er altså i det fjerne. Endnu et par døgn må jeg nøjes med at se bølgerne på afstand, for vi graver videre. Den bedrevidende vejrer mod himlen og udtaler: – hon syner noed ... Hvilket er udlagt. Det bliver tordenvejr.

Ja, snart bulmer hyacintblå uvejrskyer ind fra havet, der ikke mere er en glitrende grønligfrisk morgendrøm. Haverne damper, blomsterne ser bange ud. – Ded goer etter bakkerne, siger den bedrevidende. De første tunge dråber falder. Det knurrer i himlens mave. Træerne ligesom vender det hvide ud af tusinde øjne. Det er den dystre baggrund, der gør alt det lysende endnu mere lysende.

– Men hvad skete der da?

– Præcis klokken otte slog lynet ned i gavlen. Alle installationer gik ind til naturens store moderlige søvn. Et kanonskud og så pling, pling, hele huset rundt. Et regnbuegnistrende lysskær fra stævn til agter. En skypumpe fjernede hønsehustaget.

– Jamen, selve huset ...

– Det står da endnu. Lynet sved bare vindueskarne og gardiner. Men næste dag havde vi foruden det gravende mandskab også det tækkende og tyve blå telefonteknikere i to store biler. De måtte forny hele ledningsnettet. Kabler og klokker og apparat. Det måtte så at sige forny vort forhold til civilisationen.

– Og hvad gjorde De?

– Jeg sendte bud efter mere øl. Hvad var det frue? De sagde noget om, at De egentlig ville købe unge haner. Jeg må ind og kigge et par ud.

– Kigge ud? Ja, men hvad gør De dog med dem. Jeg mener, hvad sker der med hanerne?

– Jeg kapper hovedet af.

– Hvor er naturen dog brutal. Hvor kan De dog nænne det?

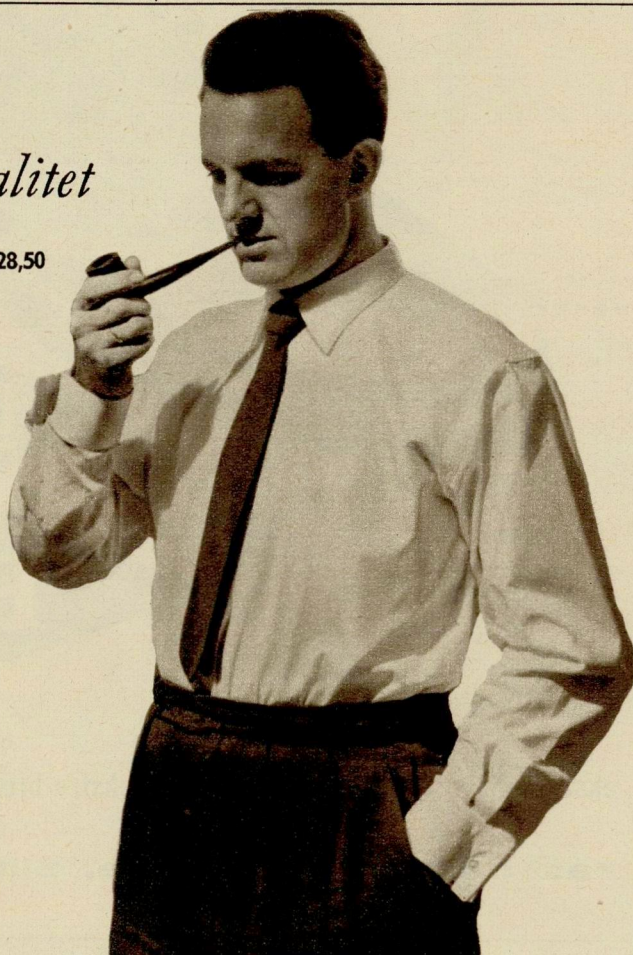
– Jeg er tvunget til det. For at betale underskuddet.

Top-kvalitet

både i Stafet poplin skjorten 28,50

og i den strygefri

Stafet Calpreta 33,85

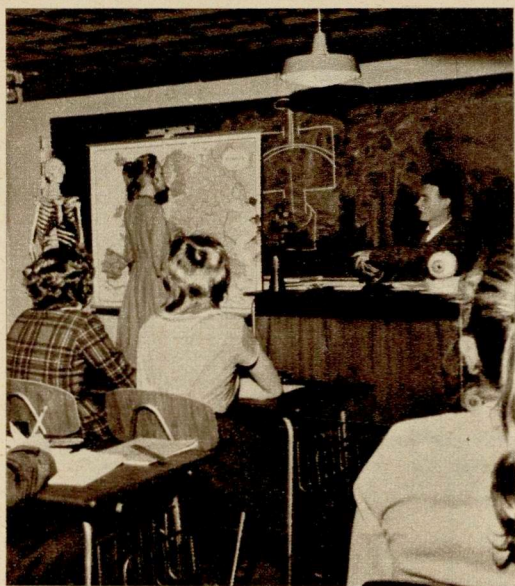
– en

kvalitetsvare

fra

SKOLE I UDSILLINGSVINDUET. Et hold københavnske skoleelever gav i år frivilligt afkald på en del af deres efterårsferie – men flyttede dog skolegangen til nye omgivelser, nemlig et af Magasin ANVAs store vinduer som var omdannet til klasseværelse ved hjælp af FDB-skolemateriel og FDB-skolemøbler. Den originale vinduesdekoration vakte stor opmærksomhed.

LAND OG BY I SAMARBEJDE

Planerne om at rejse et nyt brugsforenings-varehus i Esbjerg blev til i et samarbejde mellem FDB og Esbjerg og Omegns Brugsforening. Det gjaldt om at handle hurtigt, hvis de ejendoms-køb, som var nødvendige for varehusets centrale placering, skulle kunne realiseres indenfor den givne frist. Derfor kunne omegnens brugsforeninger ikke i første omgang inddrages i forhandlingerne.

Men det betød ikke, at Esbjerg og Omegns Brugsforening ville sikre sig eneret på opgaven. Tværtimod var man stærkt interesseret i, at den løstes ved et egns-samarbejde. Derfor er der fornylig udgået indbydelse til omegnens 20-30 brugsforeninger om at indtræde i varehusforeningen i samarbejde med EOB og FDB. Indbydelsen drøftes ved det halvårslige kreds-møde i FDBs 1. kreds i november, men nogle enkelte brugsforeninger har allerede tilmeldt sig. Tilbudet om samarbejde står åbent til nytår.

Bestyrelsen for varehusforeningen består af FDBs kredsrepræsentant for 1. kreds, gdr. *Magnus Uhd*, Tistrup, viceskoleinspektør *Arne Jørgensen*, Esbjerg, assistent *Hans Sørensen*, Esbjerg, og fuldmægtig *Viggo Magnussen*, Esbjerg.

Direktør for det nye varehus bliver forretningsfører *Grosen*, EOB (der fortsætter som forretningsfører samtidig), og til daglig leder af varehuset er udpeget bestyrer *Søren Lauritsen*, EOBs isenkramafdeling.

BRUGSFORENINGS-JUBILÆER: 50 år: *Grædstrup* brugsforening den 28. november, *Glostrup* brugsforening den 9. december. 25 år: *Flemming* brugsforening den 8. december, *Bjerndrup* brugsforening den 9. december og *Vokslev* brugsforening den 13. december.

tag Dem gangen let...

Fox Signora har både svang- og forfodsstøtte!

Fox Signora er en enestående nyhed til alle damer. – Denne nye, elegante sko med svang- og forfodsstøtte giver fuldkommen fodhvile, og den moderate hælhøjde holder rigtig balance under gangen.

Fox Signora, der fås i 2 vidder med fremragende pasform, er gennemforet med handskeskind, der er klæbet til et smidigt overlæder, så folder og lægdannelser undgås.

FOX
Signora
Patentanmeldt nr. 2355

Fox Signora fås i str. 34-44 og i flere farver og faconer. Snøresko i sort ruskind kr. 68,50
I boxcalf med sløjfe kr. 64,50

FÅS I FOX-MAGASINERNE, STILMAN OG MAGASIN ANVA

FYR MED KOKS OG CINDERS

Benyt et lugtfrit brændsel i Deres kakkelovn, hvor forbrændingen jo sker i selve stuen. Koks og cinders giver en renere, friskere forbrænding. Samtidig undgår De vand og løbesod i skorstenen, for koks og cinders forbrænder fuldstændigt, og uden at der dannes vanddamp.

- det er der ingen vrøvl med !

Også piger må have en uddannelse –

AF HVER 1000 piger i en årgang er det kun de 330 der påbegynder en mere dybtgående uddannelse; resten – det vil sige cirka de 670 – bliver enten hjemme efter afsluttet skolegang for at gå moderen til hånd i den daglige husholdning, eller de går direkte ind i erhvervslivet uden at få den uddannelse, som på længere sigt kunne være dem til megen gavn.

Iøvrigt er de fornævnte 330 et alt for optimistisk tal. Der er jo forskel på at påbegynde en uddannelse og at gennemføre den; inden for mange uddannelser er der et temmelig stort frafald, og dette gælder i endnu højere grad for pigerne end for drengene. Og resultatet af alt dette bliver da, at kun én eneste pige ud af hver fire eller fem opnår at få en virkelig uddannelse i lærefag eller på anden måde; for drengenes vedkommende er forholdet dobbelt så godt.

Enhver kan indse, at det er til skade for pigerne selv, når de står så dårligt, uddannelsesmæssigt set. Men det er skam også et minus for samfundet.

Der råbes f. eks. på flere teknikere i disse år. Man udvider da også de bestående læreanstalter, opretter nye uddannelser for teknikere og leder med lys og lygte og store stipendiemidler efter teknisk begavede unge – blandt drengene! De piger, som interesserer sig for disse ting, bliver næsten ude-

lukkende laboranter og tekniske tegnere; af de 313 nyuddannede civilingeniører forrige år var kun 5 kvinder, og af de 441, som samtidig afsluttede teknikum-uddannelsen, var endda kun to kvinder.

Der gøres gennem erhvervsvejledning og offentlig arbejdsanvisning ikke noget ringe arbejde for, at pigerne skal søge sig en uddannelse. For den enkelte lyder dette helt rigtigt. Men hvordan med den større sammenhæng – hvis f. eks. agitationen (hvad der vel egentlig er tilsigtet) fik de unge piger til i den helt store stil at søge lærepladser og andre uddannelsessteder?

Kort sagt: Er der overhovedet plads?

Ubesatte lærepladser er et fænomen, man sjældent hører noget om, og forholdet er faktisk det, at de håndværks- og industri-fag, som traditionelt giver en uddannelse til flest af pigerne – det er især frisør-, modist-, skræder- og skotøjsfagene – næppe vil kunne tage en stigning i antallet af lærlinge i de kommende år. Noget tilsvarende gælder butikshandelen, hvor stordriften og selvbetjeningssystemet naturligvis må lægge en dæmper på ansættelsen og uddannelsen af nyt personale. Og med hensyn til kontoruddannelsen er forholdet jo det, at administrationen ganske vist stadig vokser, mens den samtidige rationalisering betyder mindre – men bedre uddannet – personale. Alt ialt vil der her sikkert blive mere brug for

kvalificerede piger med en uddannelse, men på bekostning af de kontorpiger, der ikke har nogen regulær uddannelse bag sig.

Der bliver brug for stadig flere sygeplejersker, for antallet af hospitalsophold vokser i takt med bl. a. det stigende antal gamle mennesker her i landet. Og jo mere almindeligt det bliver med mødres og husmødres udearbejde, des mere brug vil der også blive for bl. a. børnehavelærere og kvinder med en virkelig uddannelse på det huslige område – husholdningskonsulenter osv.

Men i de store fag, dem der virkelig vejer til over for en årgang piger på 30-35.000, er der altså ikke så meget håb at hente.

Naturligvis står man dog ikke tomhændet over for det stigende antal piger, som i den kommende tid kan ventes at ville søge uddannelse. Man kan for det første prøve at gøre en virkelig uddannelse ud af flest muligt af de pladser, som de unge piger søger sig i erhvervslivet – altså gøre lærekontrakten mere udbredt.

For det andet kan man gøre meget mere ud af bestemte uddannelsesområder, som for eksempel det huslige. Et særligt udvalg har beskæftiget sig hermed og bl. a. undersøgt mulighederne for at skabe en mere erhvervsbetonet, huslig uddannelse – foruden en mere almen „opdragelse til ægteskab“ af de unge piger. Herved vil man gøre husgerning til et anerkendt fag på linie med alle andre fag. Og der er næppe tvivl om, at også det er der fremtid i.

Hvorfor vakle?

en **TRYG**
TILVÆRELSE

det kan vi forsikre Dem for.
TRYG-livsforsikring giver økonomisk tryghed fra starten, og præmierne kan trækkes fra på selvangivelsen!
Ved arbejdsudygtighed udover 3 måneder betaler TRYG Deres præmier, så opsparingen gennemføres. Hele overskudet tilfalder ubeskåret de forsikrede som BONUS. Tegn derfor Deres livsforsikring i
TRYG – Deres eget selskab!

ANDELS - ANSTALTEN
TRYG
GENSIDIGT LIVSFORSIKRINGSSKAB

Lommetørklæder til hele familien

17/908

17/893

15/251

16/486

17/876

17/879

17/251. Hvidt herrelommetørklæde med satinbort, 40/40 cm 1,25

16/486. Kulørt herrelommetørklæde, 42/42 cm 1,30

17/876. Yndigt hvidt damelommetørklæde 26/26 cm 1,75

17/879. Billedlommetørklæde til børn. 22/22 cm 0,65

17/893. Damelommetørklæde med blondkant. 25/25 cm 1,40

17/908. Dame pyntelommetørklæde, hvid bund, store kulørte bomber. Gavepakning. 27/27 cm 0,85

- gå i Brugsen

så får De dividende - ovenikøbet

STUEPLANTERNE om vinteren

EFTERÅRET er hvileperioden for de fleste stueplanter. Lyset er jo aftaget, og da det er en af de vigtigste vækstfaktorer, bliver også de andre vækstfaktorer nedstemt. For plantedyrkningen gælder nemlig den grundlov, at den svageste vækstfaktor sætter grænsen for plantens udvikling, og når der mangler lys, kan man ikke udligne herpå ved at give planterne mere af de øvrige vækstfaktorer: luft, vand, varme og næring.

Den rette jordblanding betyder meget for plantens trivsel. En god muldjord, tilsat sphagnum (tørvestrøelse) og sand i større eller mindre mængde, giver en god grobund for de fleste planter.

I selve pottejorden søger planten sin næring, men i længden slår indholdet her ikke til, og man må tilføre kunstgødning. Kalisalpeter og nitrophoska er gode og billige gødninger. Der bruges ca. 1-2 gram til hver liter vand. Der findes specielle blomstergødninger i handelen, men de har næppe andre fortrin end det, de er dyrere.

De fleste planter holder af en vis luftfornylse, og luftens fugtighedsgrad for-

tjener også stor opmærksomhed. Ved at lægge et lag hvidmos over jordfladen i hver urtepotte, opnår man, at planten får en vandmættet luft omkring sig – og det er noget, de fleste planter holder af.

Luft til planternes rødder er også en vigtig ting. Derfor er det nødvendigt både med en porøs jord og porøse pletter (af rødler).

VANDING

Den almindelige regel for vanding er denne: vand kun, når planterne trænger til vand. Især i vintermånederne dør en mængde planter af overvanding. Man kan ligefrem høre, om en plante trænger til vand. Bank på urtepotten med knoen. Hvis lyden er dump og død, vandes ikke. Vand rigeligt, når der skal vandes, og vand regelmæssigt. Om vinteren bør man vande om morgenen, medens man om sommeren bør vande om aftenen.

Nyplantede planter vandes sparsomt, men til gengæld ofte.

Vand ikke med gødningsvand, hvis plantens jordklump ikke har normal fugtighed,

og som regel skal man først vande, når planten viser tydelige tegn på vækst i rod og top.

Vand og gødning skal man være sparsom med i den mørke tid. At gøde jorden, betyder at gøre den god, men hvis man overskrider en vis grænse, kan man let – i stedet for – opnå at gøre jorden fortræd.

I vintertiden kan planterne ikke let få for meget lys. I syd- eller vest-vendte vinduer kan man anbringe: agave, bethlehemsstjerne, cobæa, flittiglise, fuchsia, hawaii-blomst, jødeskæg, mølleren og hans kone, pelargonie og stuevin.

Planter, der tåler skygge (og kræver dette om sommeren) er: aralia, bladbegonie, ficus, husfred, kastanievin, kongevin, mor og barn, russisk vin, vedbend.

SYGDOMME OG SKADEDYR

Medens man kan tale om vinteren som en hviletid for planterne, gælder ikke det samme for planternes fjender: sygdomme og skadedyr – de huserer lige godt året rundt.

Planterne får let gule bladspidser, hvis de bliver overvandet. Og planterne får ofte visne bladrande og bladspidser, når luften er for tør.

Sorte og grønne bladlus hører til det mest almindelige utøj. Drejer det sig om mindre planter, kan lusene let vaskes af med sæbe eller rent vand. Drejer det sig om større planter, kan man sprøjte med nicotin eller bladan.

**Ekstra godt
når vejret er koldt...**

Gule ærter med flæsk. Til 4: 1/2 kg gule ærter, 1 kg letsaltet flæsk, suppevisk af 2 porrer, lidt selleritop, 1 bdt. persille, fyld: 300 g gulerødder, 200 g pastinakrødder, 125 g løg, timian.

Ærterne sættes i blød 1 døgn i 1 1/2 l kogt, koldt vand, koges i vandet ca. 1/2 time. Flæskesteg koges i 1 l vand sammen med suppevisken og urterne. Suppen hældes i ærterne og gives et opkog med de småtskårede urter. En dusk timian koges med de sidste 5 min. Flæskesteg serveres til suppen.

Brunkål med flæsk. Til 4: 1 stort hvidkålshoved, 30 g margarine, 50 g sukker, 3/4 kg flæsk.

Sukkeret brunes, margarinen tilsættes, heri brunes den snittede kål. Når kålen er brunet, laves en „rede“ midt i gryden. Heri lægges flæskesteg, der dækkes med kål; lidt vand hældes ved. Kål og flæsk småkoger under låg ca. 1 1/2 time. Serveres varm med rugbrød. Kold brunkål med flæsk er fortrinlig som pålæg.

Karrykål Til 4: 1/2 kg stribet flæsk, 1 kg kål, 150 g ris, salt, karry.

Kålen skæres groft, nedlægges lagvis i gryden med flæskesteg, der er skåret i skiver eller strimler. Salt og karry tilsættes. Lidt vand kommes ved. Det hele dampes under låg godt 1/2 time. Risene skylles og blandes i retten, der koges endnu ca. 1/2 time. Serveres dampende varm med groft brød.

Se også opskriftene og de gode råd i brochuren „Mad til årstiden“, som De har fået med posten.

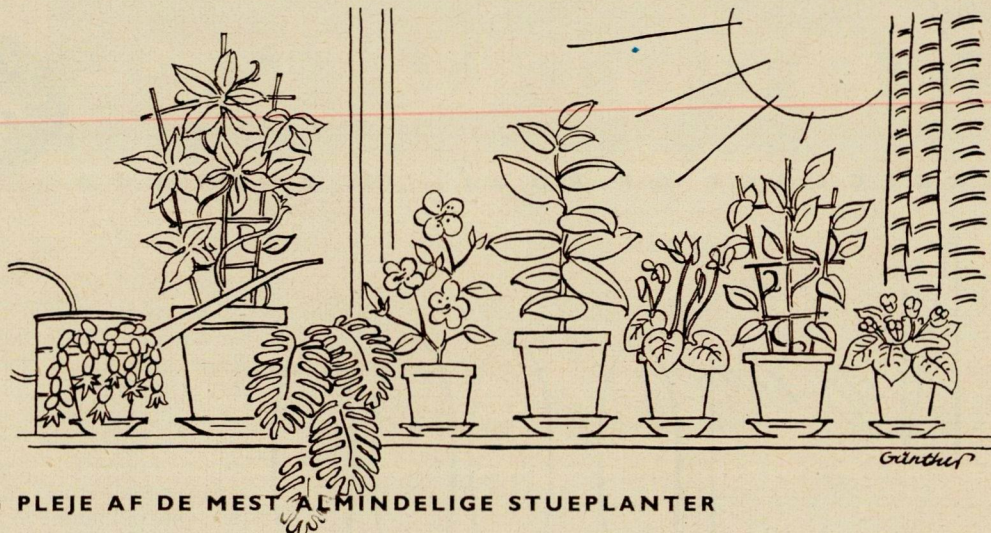
gris på gaflen
- også til hverdag

Spindemider – også kaldet rødt spind – udsuger bladene, så de bliver askegrå, og tør luft begunstiger disse angreb. Hyppige overbrusninger er det bedste middel til at forebygge disse angreb. Nu findes desuden specielle midler, der kan dræbe disse dyr.

Skjoldlus (navnet hentyder til det skjold, som beskytter hunnen og dens vrimmel af yngel) bekæmpes med nicotin eller parathion i stor styrke. Hvid olie og DDT-emulsioner er også brugbare – og samtidig ugiftige.

Uldlus er stueplanternes værste fjender. Angrebet viser sig som små, uldagtige dotter, der skjuler og beskytter det flade, rødlig insekt. Man kan pensle med en blanding af lige dele kogesprit og vand.

PASNING OG PLEJE AF DE MEST ALMINDELIGE STUEPLANTER

Bladbegonie. Tåler ikke direkte sol. Vandes rigeligt. Gødes hyppigt i væksttiden.

Russisk vin (*Cissus antartica*). Kræver næringsrig jord. Tåler ikke sol. Meget ømfindelig for overvanding.

Alpeviol (*Cyclamen*). Skal stå lyst og køligt. Temperaturforandringer må undgås.

Gummitræ (*Ficus elastica*). Stilles lyst og – om vinteren – køligt. Vandes rigeligt om sommeren, men sparsomt om vinteren.

Hawaiibloomst (*Hibiscus*). Kræ-

ver lys og varme. Vandes og gødes rigeligt i væksttiden.

Finger-Philodendron (*Monstera deliciosa*). Stilles lyst, men ikke i direkte sol. Afvaskes eller overbruses hyppigt. Må ikke få kulde. Gødes hyppigt i væksttiden.

Pelargonie. Kræver kraftig jord, lys og luft.

Kastanievin (*Tetragymna virginiana*). Stilles lyst. Er ikke varmekrævende. Skal have stort potterum og nærende jord. Må kun vandes, når jorden er tør.

Julekaktus (*Zygocactus truncatus*). Stilles i skygge om sommeren, i lyset om vinteren. Forsigtig vanding. Udpræget hviletid efter blomstring. Når plantens blomster står i knop: rigelig vanding og altid samme side mod lyset.

Løgplanter. Drivning af løg hører jo årstiden til. Man kan lægge løgene i urtepotter, der opbevares nedgravet i haven eller i en kasse i kælderen. Den nemmeste måde er dog at drive dem i glas. Glassene fyldes op

med vand, men det må kun lige nå til den nederste del af løget uden at berøre det. Glassene stilles mørkt og køligt, f. eks. i en frostfri kælder. I løbet af ca. seks uger vokser rødderne ned til glassets bund, og når de er nået dertil, og når man kan se, at blomsterknoppen har gjort sig fri af løget, kan drivningen begynde. Glassene sættes til lyset med papirhætte over blomsterspirene. Først når blomsterne er ved at bryde frem, tages hættterne af.

Moderne herre- og damesslippers i brun box med mikkasin og spaltsål. Dessin 80-570 koster i str. 36-39 18.65, 40-47 22.50.

lad fødderne
slappe af
i praktiske
hjemmesko

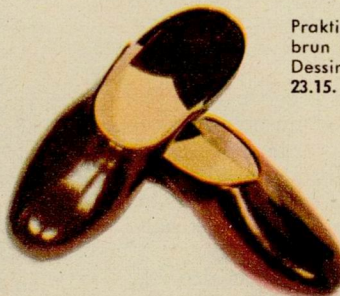

Yndig dame hjemmesko i rød box med beigefarvet mikkasin og spaltsål. Dessin 80-572. Str. 36-42 18.65.

Dejlige vingesko til børnene. Dessin 80-574 i sort plastic med rosa besætning og spaltsål. Str. 20-22 8.75, 23-25 9.35, 26-29 10.00.

Raffineret dame hjemmesko i majsfarvet lamacalf med spaltsål. Dessin 80-573. Str. 36-42 19.10.

Praktiske herretøfler i brun box med spaltsål. Dessin 80-518. Str. 39-47 23.15.

forbruger-

REDIGERET AF BODIL M. BEGTRUP

EEN af hver 10.000

EEN en kvart million danske hjem – eller husstande, som det hedder i statistiksproget – fik en dag tilsendt et af de små, kære vaskemiddell breve med store, gyldne løfter om 35 helt skattefrie vaskemaskiner, blot husmoderen

købte en kæmpepakke

... klippede bunden ud af den
... prentede navn og adresse i bunden

foldede og klistrede

... satte 30-øres frimærke på
... og sendte den afsted.

Og man havde lige så mange chancer for at vinde, som man købte pakker, og lodtrækningen foregik under opsyn af selveste notarius publicus.

Man regner med, at der er ca. 350.000 gode, danske husmødre, der hopper på den. Det bliver en gevinst for een af hver ti tusinde. Det er vel nok en kæmpechance.

Mærkeligt nok var der en anden vaskemiddelfabrikant, som

på nøjagtig samme tid havde fået en næsten endnu bedre idé. Han havde kæmpeannoncer i dagbladene, hvor han meddelte, at i „flere pakker“ var der præmiechecks på 1000 kroner (mon de også er skattefrie?).

Nåda, hvor 350.000 husmødre får travlt med at ile til den handlende, købe endnu et vaskemiddel, styrte hjem, flå pakken op, hælde vaskepulveret ud under nysen og hosten, for vaskepulver støver jo og er ikke beregnet på sådan at væltes ud i en tør skål, men checken kunne jo ligge helt i bunden af pakken. Det kan såmænd godt være, at gevinstchancen kun er een mod 50.000, for ingen ved, hvor mange „flere pakker“, der er tale om, men alligevel skal det nok passe, at der er købt vaskemidler i nogle hjem til flere år frem i tiden.

Hvornår holder vi op med at være med i den leg? Vaske-

middelfabrikaterne smiler høfligt af os, der tror på, at der må være en grænse. De tror det nemlig ikke. Man appellerer aldrig forgæves til spillelidenskabene, siger de.

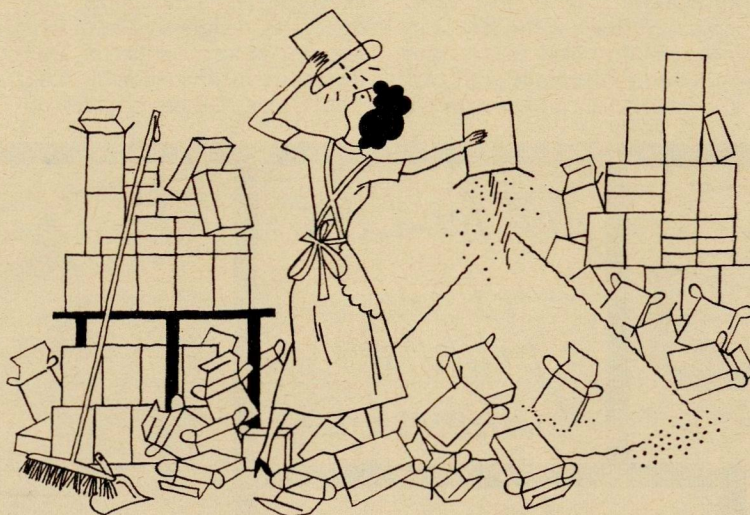
Lad den så få afløb i det regulære lotteri, i tombola, på lodsedler og i tipning. Der er chancerne for gevinst langt større, og vinder man ikke, går ens penge som regel til et eller andet godt formål.

Naturligvis skal man ikke hele livet klynge sig til et vaskemiddel – i alle tilfælde ikke før man har prøvet de gængse mærker og opdaget, at

forskellen er den samme kun navnet og prisen er forskellig.

For de holder hinanden under opsyn, de kæmpende og konkurrerende vaskemiddelfabrikater. Har een fundet på en forbedring, varer det ikke længe, før de andre også har den. Undertagelsen *Blida* bekræfter kun reglen.

Men legen fortsætter, så længe vi vil lege med. Vi er jo forudsætningen, for den, og den dag konkurrencerne og hvidhvidere-blæst hænger os ud af halsen, den dag slår reklamen om. Hvem ved, om vi gode, danske husmødre så ikke er blevet så kloge, at vi påvirkes af den reklame, der regner med, at vi er det.

KAREN
KOK'S
MAD

HELD I UHELD-KAGEN

Himmel! Der stod det halve kilo mel, der også skulle have været i kagen! Dejen havde nok været temmelig lind, da den var rørt, men den fyldte da godt nok i bradepanden, og opskriften var sikker nok – for det var svigermors.

Den unge kone kiggede forknøt i ovnen. Nå, kagen så nu meget beroligende ud. Og det gjorde den også, da den velhævet, velformet, lysebrun og duftende kom ud af ovnen ganske uberrørt af, at den var snydt for et halvt kilo mel.

– Opskriften, hvor har du den fra? var svigermors eneste spørgsmål. – Det er min hemmelighed, sagde den unge kone – men her er den:

1/2 kilo sirup

1/2 kilo sukker

125 gram margarine

1 kilo hvedemel

en strøgen spiseskefuld tvekulsurt natron

en strøgen spiseskefuld kanel

en strøgen spiseskefuld stødt ingefær

6-7 deciliter kærnemælk

Sirup, melis og margarine varmes til sukkeret er smeltet.

Afkøl det lidt.

Mel, natron og krydderier sigtes og tilsættes dejen skiftevis med kærnemælken.

Hæld dejen i en stor, smurt bradepande.

Bag den ca. en time

ved ret svag varme, 165 grader.

Kagen bliver kun bedre af at ligge.

Den skal smøres med smør!

Plasticlåg til syltetøjsglassene

Læserbreve i hobetal har efterlyst plasticlåg til sylteglas og saftflasker. Af alle breve fremgår, at man med glæde betaler lidt ekstra for at kunne for-

lade cellofanpapiret og gummisnorene. I det lange løb ville disse låg være den billigste løsning, for de kan bruges år efter år.

Det er af hensyn til husmødrene selv, at man overalt har tøvet med at indføre disse plasticlåg. Man ved nemlig ikke noget helt bestemt om, hvordan hjemmetylletøj klarer sig under de tætsluttende låg. At konserverfabrikkerne kan bruge plastic- eller metallåg, uden at syltetøjet mugner i glassene, skyldes, at de kan bruge andre og sikrere lukkemoder end vi derhjemme. Sukkerkoncentrationen er som regel også højere i industrisyltetøjet og yderligere tilsættes konserveringsmidler.

Man ved så meget om syltetøj dækket med tætsluttende låg, at det mugner tiere, end hvis man lukker med paraffin og cellofan eller med cellofan alene. Man ved også, at det kan holde sig, hvis man har særlig gode opbevaringsforhold, hvis man desuden har friskplukket frugt eller bær, og hvis syltetøjet hældes kogende på glassene og lukkes straks efter. Men det er kun fra erfaringer udvekslet husmødrene imellem, og så vidt vides er en mere grundig undersøgelse af spørgsmålet ikke foretaget.

Vi ved imidlertid, at Forbrugerrådet har forespurgt hos Statens Husholdningsråd, om dette vil være i stand til at sætte nogle forsøg om lukning af syltetøjs- og marmeladeglas og saftflasker med plasticlåg i gang i efteråret. Hvis forsøgene falder godt ud, vil ingen hellere end FDB sørge for, at plasticlåg kommer i handelen til næste syltesæson.

VED DE

om Blenda er et rent syntetisk vaskemiddel eller fremstillet med sæbe?

om betegnelsen „et wiltontæppe“ betyder,

at tæppet kommer fra en ganske bestemt egn eller fabrik, eller om ordet kendetegner en vævemetode?

Se løsningen andetsteds på siderne.

• *Fru Lise Pedersen, Hou, efterlyser strikkede luffer af det lyngmelerede slidmandgarn, der anvendes til sokker og helst med to tommelfingre.*

♣ FDBs manufakturafdeling svarer: Fra første november kan leveres luffer med to fingre, strikket af slidmandgarn. Prisen er ca. 6,75 kr. Hvis brugsen ikke har dem, kan den skaffe dem fra FDBs manufakturafdeling.

• *Fru Gerda Jørgensen, Sdr. Vilstrup, m. fl. læsere skriver i anledning af fru Karens hjertesuk over sin såkaldte ønskepande (Samvirke nr. 16), at den ægte ønskepande heller ikke er ufarlig. Plasticlåg bliver forbrændt forneden, og messingskruen, der sidder i enden af skaftet, løsner sig ofte, og så drejer skaftet rundt.*

♣ Vi har undersøgt sagen og fået oplyst:

Fabrikken, der fremstiller ønskepanden, havde for nogle år siden uheld med materialet til plasticlåg. Straks fejlen blev opdaget, meddelte fabrikken alle sine forhandlere – også brugsforeningerne – at den naturligvis gratis forsynede alle pander, hvis plasticlåg ikke var varme- faste, med nye skafter. Det er nu så længe siden, at man mener, at langt de

fleste må være udskiftede.

En anden ting er, at intet pandeskæft kan tåle gentagen overophedning af panden (lige undtaget støbejernsskæfter) uden at materialet nedbrydes. For at sikre, at skaftet alligevel ikke afstedkommer de tidligere omtalte ulykker, har fabrikken for godt to år siden i samarbejde med Husholdningsrådet konstrueret en ekstra sikring, bestående af en manchette af firkantet stål indskudt mellem pande og skaft. Denne sikring udelukker fuldstændigt, at håndtaget nogensinde kan vride rundt.

Hvis De har en ønskepande med defekt skaft, lad den så blive sendt til fabrikken gennem brugsen eller en anden leverandør. Nyt skaft sættes hurtigt på, og viser det sig, at defekten skyldes en fabriktionsfejl, gøres det naturligvis gratis.

• *Det er fuldstændigt rigtigt, når De skriver, at brugsens egne varer er fuldt så gode som alle andre mærkevarer, men jeg bliver næsten altid tvunget af mine to drenge plagerier til at købe de pakker, der har biler og tog på bagsiden. Jeg har prøvet at købe brugsens gryner, men de har ikke klippeark, der lokker til at få pakken tom i en fart –*

d. v. s. det kniber med at få spist noget om morgenen. Jeg kunne tænke mig, at mange andre har samme problem. Kunne der ikke gøres noget? Jeg tror, at salget af disse gryner ville stige betydeligt, for de er lige så gode og betydeligt billigere end andre.

♣ Sådan skriver fru R. Kann, Korsør, og hendes brev rører ved et problem, de fleste mødre kender.

Da havregryn er en dagligvare, mente man inden for FDB, at det var vigtigt at sælge dem billigst muligt. Man har i sin tid forhandlet med landets andre havregrynmøller om fælles afskaffelse af kuponer, klippeark, serier m. m. Det lykkedes kun delvis, og for mødrene lykkedes det altså heller ikke at lade fornuften sejre. Nu kapitulerer Davregrynen også, de bøjer sig for børnenes ønsker, og fra 1. januar 1959 kommer der noget til dem i Davregryns-pakkerne. Det er noget helt nyt, noget som både børn og forældre vil synes, er en knippelidé – tror jeg og de, der har fundet på den. Nu får vi se.

Blenda er fremstillet på sæbeværemetode, men siger intet om kvaliteten. Det samme gælder wilton betegner en bestemt rent syntetisk vaskemiddel. Det er Nu-hvid, der er blødt, og det er fremstillet på sæbe-

HUSET

Tænk, at så udmærkede institutioner som Teknologisk Institut, Tekstilsforskningsinstitutet og Statens Husholdningsråd (for blot at nævne nogle eksempler) betjener os ganske almindelige mennesker. Der kan man ganske gratis hente gode råd og for en meget rimelig pris få foretaget større undersøgelser, man kan have megen gavn af. Det kan være godt at tænke på, når man sørgmodigt skænker Kampmann sin skatteskrøv. Nu og da får man altså noget igen af den. Det fik bygherreinden, da hun foretog Teknologisk Institut sit problem om muligheden af en forbehandling af de rå gulvplanker til husets hvidskurede gulve. Stor interesse og stor venlighed mødte hun. – Ring om fjorten dage, så har vi undersøgt forskellige muligheder, sagde instituttets snedkermester. Det skete, og bygherreinden blev så præsenteret for en planke, plettet med madkuler og blæk for og efter en behandling med plastic på vandbasis. Fernis kan nemlig ikke bruges, da den forlener træet med et gulligt skær. Efter to ganges behandling med vandplaster tog planken næsten ikke imod, hverken madkuler eller blæk – og træets farve var uforandret. Det gode råd kostede kun et løfte

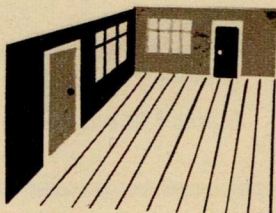
om at holde Teknologisk Institut underrettet om, hvordan gulvet fremtidig arter sig.

Efter at tømreren havde lagt gulvet, blev det fejlet og støvsuget, for at savsmuld og småsplinter ikke skulle bindes af vandplaster. Efter at være strøget to gange med vandplaster, tørrede gulvet et døgn og blev så afdækket med groft papir for at skåne det, medens snedkere, elektrikere, blikkenslagere m. fl. buserede.

Alle husets lofter står også i ubehandlet træ, så de skal aldrig hvidtes, males eller tapsetes – højest støvsuges. Loftbrædderne er af gran – ikke fyr – fordi gran ikke mørkner så stærkt med tiden som fyr.

Alle vinduesrammer er solignumbehandlede og skal heller ikke males. Deres vedligeholdelse kan husets ejere selv klare hurtigt og billigt.

Alle vindueskarme er laboratoriebejtsede. Bygherren har nemlig blandt andre hobbies også kaktus, og de skal anbringes overalt – og de skal vandes, hvilket ikke går af uden vandspild og med kun nødvendigt tørren-op. En eller anden form for stenvindueskarme havde nok været endnu bedre, men de var ligesom lidt for dyre.

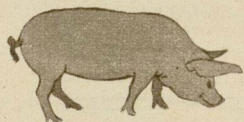

Dyrlægen anbefaler

Terramycin* TILSKUDSFODER

**... fordi han bedst af alle ved,
hvor vigtig den gode sund-
hedstilstand er for vækst og
foderudnyttelse ...**

Terramycin tilskudsfoder er ikke alene en uvurderlig hjælp, når der opstår vanskeligheder. Selv under de bedste forhold – med de sundeste dyr – sikrer Terramycin tilskudsfoder den største foderbesparelse, den hurtigste vækst og det mindste slagtesvind.

Når dyrlægen anbefaler Terramycin tilskudsfoder, så er det, fordi han i sin praksis i utallige tilfælde har haft lejlighed til at konstatere dette antibioticums fremragende egenskaber.

Terramycin tilskudsfoders fremragende egenskaber vil under alle forhold gøre det muligt at forbedre økonomien af Deres husdyrhold.

Terramycin tilskudsfoder i
sække à 5, 10, 25 og 50 kg

Fås i Brugsen

Pfizer

*) indreg.
varemærke

PFIZER A/S - MARTINSVEJ 7 - KØBENHAVN V. - LUNA 5001

**EGNE OG
MENNESKER**

Elskovs

FRA Vestervig kirke ser man ud over det på en gang barske og frodige Thy. Kirken knejser stolt fra sin bakke og kan ses i det halve af Thy. Det er en kirke, der har oplevet både store tider og strenge tider.

Der fortælles, at kirken og klosteret i Vestervig blev grundlagt af den hellige Thøger. Han var en from munk fra Thüringen, som drog ud for at omvende de vilde, nordiske hedninger. Han kom til Norge, hvor han blev skriftefader for Olav den Hellige, og da kongen faldt ved Stiklestad, flygtede han til Thy og byggede sig en hytte og et lille kapel her i bakkerne, mens han prægede kristendom for thyboerne. Han skal være død i 1067 og efterlod sig et sådant ry for hellighed, at man søgte at få ham gjort til helgen. Det gik ikke for sig uden indsigelser. Bisp Alberik af Børglum nedlagde indsigelse, og kongen, Svend Estridsen, ville heller ikke anerkende hans hellighed. Det endte med, at biskoppen blev sendt til Vestervig, for ved en gudsdom at konstatere, om Thøger fortjente helgenrang eller ikke. Den døde munks ben blev gravet op og kastet på ilden, men de sprang af sig selv ud af flammerne, og hermed var det godtgjort, at Vorherre regnede Thøger for helgen. Han blev derefter kanoniseret af paven og blev Thys og Vendsyssels skytshelgen.

Det kloster, som stod under den hellige Thøgers beskyttelse, var både anset og rigt, pilgrimme kom dragende langvejs fra for at søge lægedom ved helgenens kilde. Adelsmænd skænkede i årenes løb klosteret store gaver i form af penge og bøndergods som bod for deres synder, og munkene levede som små herremænd. Ganske vist lå de tit i strid med biskoppen i Børglum og måtte flere gange klage til paven over hans overgreb. Men det lader på den anden side til, at de gode munke i Vestervig har haft en smule svært ved at respektere klostertugten.

DER er stille og svalt inde i det store kirkerum, som om fortidens synder forlængst er glemt og tilgivet. Mishandlet er den prægtige klosterkirke blevet gennem århundreder, men en nansom restaurering har reddet, hvad reddes kunne, og denne kirke midt i det bakkede jyske land giver et indtryk af den katolske kirkes fordums magt og væld.

Men det mærkeligste er graven på kirkegården, Liden Kirstens og Prins Buris grav. Den er dækket af en tre-fire meter lang kampesten, hvori der er udhugget to processionskors og i kanterne en næsten udslettet indskrift. Graven er efter de lærdes skøn fra cirka år 1200, og da man i 1875 undersøgte den, fandt man under stenen to råt tilhuggede stenkister med et mandligt og et kvindeligt skelet.

Om Kirsten og Buris fortæller sagn og

Marret i Vestervig

folkevisen, at *hun* var Valdemar den Stores søster og *han* dronning Sophies bror. De var så nært besvogrede, at de efter den kanoniske lov ikke måtte indgå ægteskab, og da Kirsten skulle have et barn, lod kong Valdemar hende piske til døde – af vrede over den skam, der var overgået hans kongelige hus. Men først blev hun tvunget til at „danse og kvæde for gæsterne at glæde“. Prins Buris blev blindet og lemlæstet og fængslet på Søborg slot. Senere blev han ført til Vestervig kloster, hvor han blev lænket til kirkemuren ved Kirstens grav.

Vore folkevisers beretninger om sådanne hændelser er ikke altid til at lide på, tit romantisere og dramatisere de historiske begivenheder. Men graven på Vestervig kirkegård tyder på, at folkevisen i dette tilfælde har ret. Man har tydet den vanskeligt læselige latinske indskrift på stenen

sådan: – „Denne grav indeholder to lig af forskelligt køn, men begge af høj byrd, en broder tillige med en søster af de danske kongers slægt“. Med broder og søster har man da villet antyde den brøde, de blev straffet for. Det er ganske usædvanligt, at fyrstelige personer gravlægges under åben himmel og ikke indenfor kirkens hellige mure. Og endelig er det bemærkelsesværdigt, at gravene ligger i forlængelse af hinanden og ikke side om side, og at de er dækket af en fælles mindesten. Undersøgelsen af skeletterne synes også at bekræfte overleveringen. Det kvindelige skelet var af en ung kvinde med slanke lemmer og smuk hovedform, smalt ansigt og høj pande. Manden har været i sin kraftigste alder – med bred hovedform og stærke knogler.

Det er givet, at et så pompøst gravmæle har man ikke rejst over mennesker, der ikke var af høj byrd, og hvorfor skulle man

have undladt at nævne deres navne på gravstenen, hvis det ikke var, fordi man ikke ville mindes deres brøde?

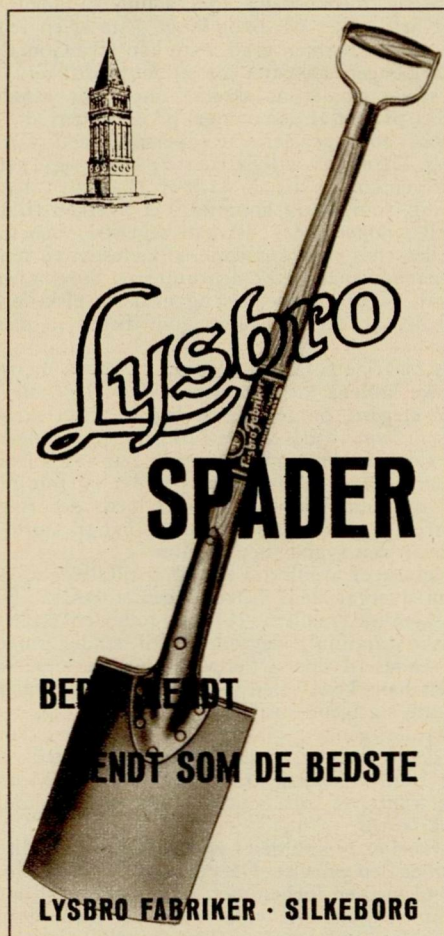
HER ved kirken blev holdt markeder i gamle dage, kræmmere kom kørende eller sejlene med deres varer for at slå en handel af med pilgrimmene, der valfartede til Skt. Thøger.

Nu er her stille.

Ude på kirkegården går graveren og pusler ved gravene. For ikke mange år siden var de fleste kirkegårde i Thy overgroet med græs, og man kunne se får græsse på gravene. Nu er de så velholdte som alle andre steder i landet. De gamle kranse af glas med kunstige blomster findes heller ikke mere. Jeg spørger graveren, om man ikke har udgravet fundamenter af klosteret.

– Nej, det lader sig ikke gøre, siger han. – For der er jo kirkegård, hvor klosteret har ligget. Men når vi skal grave en ny grav, støder vi undertiden på grundstenene. Nej, der er kun kirken tilbage, men til gengæld er det nok den smukkeste nord for Limfjorden.

Han nikker hen mod de gamle kampestenmure og det høje tårn, der er så blændende hvidt i solskinet. Ude på markerne i nærheden larmer mejetærskeren fra en stor gård, men det forstyrrer ikke freden her på kirkegården. For det har altid været livets vilkår: høsten skal i hus.

Lysbro
SPADER

BEST KØBT
SOM DE BEDSTE

LYSBRO FABRIKER · SILKEBORG

**Nu er
kreaturerne
på stald**

**OG KNZ
MINERAL
SLIKSTENENE
PÅ PLADS**

KNZ
KNZ
KNZ
KNZ
KNZ
KNZ
KNZ
KNZ
KNZ

Den regnfulde sommer har forøget mineralstofunderskuddet i afgrøderne, og det får virkning på dyrene hele den lange vinter, men...

DE ER HELGARDERET

KNZ
KNZ
KNZ
KNZ
KNZ
KNZ
KNZ
KNZ
KNZ

Vejledende pris
kr. 5,10 pr. stk.
à ca. 10 kg

når dyrene har fri adgang til KNZ mineral sliksten, der indeholder salt, kobber, kobolt, magnesium, mangan og jod.

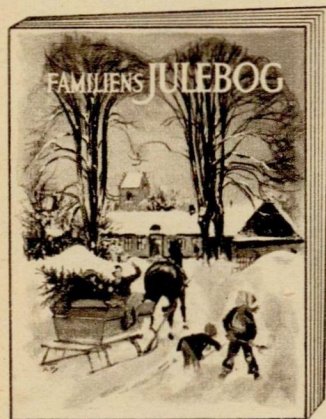
FÅ S I B R U G S E N

Hele familien glæder sig til julens festlige gavehæfter

Mød ugebladet „Hjemmet“s populære gavtyve, Knold og Tot og Gyldenspjæt, i disse to underholdende og fornøjelige hæfter med 36 sider og lakeret omslag. Hvert hæfte koster **kr. 2,50**

Fornemt gavehæfte på 116 sider

med et væld af fængslende noveller og interessante artikler af kendte forfattere, rigt illustreret og i et smukt, lakeret gaveomslag

kr. 4,25

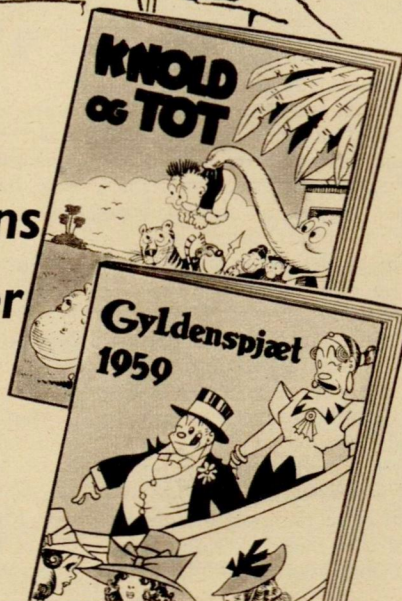
De vil hygge Dem i selskab med den søde Blondie og hendes usandsynligt uheldige ægtemand, Busser. 36 morsomme sider **kr. 2,50**

Tarzans løvemod redder ham ud af en lang række forrygende begivenheder! Et spændende hæfte på 36 sider i farver **kr. 2,50**

Glæd de yngste med dette hæfte, som indeholder en hel eventyrverden af nisser, øfgrise og kaniner **kr. 2,50**

Spørg efter disse hæfter

Brugsen og enhver bog- og bladhandler har dem!

* BØGER

Med forhammer og kårde

Marek Hlasko: Ugens Ottende Dag.

Forlaget Fremad. Kr. 9,75.

Tibor Déry: Niki. Jespersen og Pios Forlag. Kr. 11,75.

Hlasko og Déry har for så vidt samme emne, som de begge skildrer hverdagsliv i et folkedemokratisk land – henholdsvis Polen og Ungarn. De har yderligere den forudsætning fælles, at begge er kommet på kant med magthaverne derhjemme. Hlasko er nu landflygtig, og Déry sidder i et ungarsk tugthus – dømt til 9 års fængsel for sin andel i det ungarske revolutionsforsøg i 1956. De tilhører imidlertid hver sin generation, og det præger i høj grad både deres anklage og måden, den fremføres på.

Hlasko er en af vor tids vrede unge mænd. Han kan skrive – fremragende endda – men det, han skriver, minder i mange henseender om, hvad andre vrede, unge mænd skrev om Tyskland, USA og Danmark i begyndelsen af trediverne.

Miljøet i hans bog er indbegrebet af alt trist: moderen er uheldelig syg og en ynkværdig blanding af en martyr og en rappenskralde, faderen er en alt for tidligt ældet, isoleret gamling, latterlig selv i sine voksne børns øjne, deres søn er blevet en drukkenbolt under det dobbelte pres af kærestesorg og politiske skuffelser, deres datter er en himmelråbende blanding af komplekser og neuroser, fortrinsvis forårsaget af, at hun og hendes kæreste ikke kan få en selvstændig bolig, lejligheden er overbefolket, gaden et slumkvarter, den logerende en tåbelig Harry Motor, hans kæreste en mær – ja, selv den logerendes motorcykle fejler noget både i gear og kobling.

I den udstrækning, skylden for al denne elendighed kan lægges på landets styre, er det naturligvis en voldsom anklage – og sådan er det utvivlsomt meningen, at bogen skal opfattes. I sin iver efter at understrege det trøstesløse har Hlasko imidlertid hobet så megen druk, selvopgivelse og menneskelig forkrøbling sammen, at man ikke er helt sikker på, hvor langt dette er en realistisk skildring, og i hvilken grad, man kan give Gomulka eller hans forgængere ansvaret for, at Jeppe drikker.

Lige så svært er det at skønne om, hvor generelt Polens unge er præget af den mangel på illusioner, idealer og kampmod, som præger hovedpersonerne i *Ugens Ottende Dag*. De er simpelthen trætte på sjæl og legeme af forgæves venten, og det de kræver af ugens ottende dag – den dag, som aldrig kommer – er hverken frihed, demokrati eller noget andet, der kan begejstre, men simpelthen for den enes vedkommende, at kæresten vil rende fra sin nuværende mand, for den anden et soveværelse, hvor hun kan gå uforstyrret i seng med sin elskede og for den tredje, at det må blive godt fiskevejr næste søndag...

Mens den 25-årige polak går lige på og hårdt, nærmer hans ungarske kollega, den 65-årige Tibor Déry, sig sit mål med en elegant, omgående bevægelse. Han skriver nemlig om en hund – bastarden Niki. Ingen hundeven, på hvilken side af jerntæppet han end har løst hundetegn, vil kunne undgå at holde af det dyr og føle med Niki i godt og ondt – hvilket vil sige mens den følger med sin herre fra glade dage på landet ind til storbyen Budapest, hvor den sygner hen og dør.

Dens tilværelse er imidlertid kun et spejlbillede af den skæbne, som overgår dens herre, ingeniør Ancsa. Han kommer i klemme mellem et par folkedemokratiske-bureaukratiske tandhjul, degraderes til stadig ringere arbejde og sendes til sidst i fængsel uden nærmere forklaring, mens hans kone i den socialistiske retfærdigheds navn må hutle sig igennem i hel- og halvsult.

Det er nærmest gennem bisætninger, menneskene kommer med i denne hunderoman, men det er tilstrækkeligt til, at dens samfundskritik træder klart frem. Menneskene i Niki vantrives som bogens hoved, „person“ under mangelen på frihed.

Som dyrefabel er Niki aldeles ypperlig, og som politisk indlæg rammer den præcist. Déry bruger en kårde, hvor Hlasko slår til med en forhammer, men begge siger noget af værdi for den, der vil vide mere om forholdene i Østeuropa, end avistelegrammer kan fortælle.

Et tabt paradis

Poul Ørum: Lyksalighedens Ø.
Forlaget Fremad. Kr. 14,75.

Den ø, Poul Ørum har opkaldt sin bog efter, er to ferieborns foretrukne fristed, godt gemt af vejen i dybet af en plantage. Her skaber den 11-årige Jes og den 12-årige Emilie i fællesskab en fabelverden med al den skønhed, mystik og fare, barnefantasier kan få ud af et evigt låset lysthus i en stille og dunkel fyrreplantning. De er imidlertid på det udviklingstrin, hvor barnets dagdrømme begynder at bukke under – og for disse to børn sprænges trylleringen på en chockagtig måde.

Netop på Lyksalighedens ø rammes bedstefaderen, de ferierer hos, af et slagtilfælde, og da de nu skal til rigtig at nyde enehæderdommet over det lille rige i plantagen, bliver den skuepladsen for den bitre afslutning på to voksnes kærlighedseventyr.

Som psykologisk studie er pigebarnt den mest vellykkede af bogens personer – lige ved starten til teenage-årene og med et sind, der er en ligelig blanding af pubertetsnyfgenhed, et barns grusomhed og en beregnende voksens forstillelse og snuheid. Hun er set klarest og beskrevet mest afslørende, men *smukkest* blandt alle bogens scener er drengens afsked med den døende bedstefar – de sidste ord mellem to mennesker, der er i stand til at se de samme strålende paradisfugle for sig, blot med den forskel, at drengen endnu drømmer sig til synet, mens den gamle skipper henter det frem fra tågede minder om en morgen ved Sumatras kyst.

Lyksalighedens Ø afviger stærkt fra Ørums tidligere bøger, men den er et smukt bevis for, at han er i stadig udvikling både som fortæller og menneskekender.

Her er oplagt filmstof og dobbelt oplagt for et system, der viser billederne på et sytten meter bredt lærred og dertil anvender stereofonisk lyd, så man får schlagerne forfra, fra siderne og lige i nakken. Den mest bemærkelsesværdige schlager synger sygeplejersken (Mitzi Gaynor) mens hun vasker sit hår, og 117 sygeplejersker synger og danser dertil. En schlager af de mere romantiske (En fortryllende aften) synger de grå tindinger (Rossano Brazzi) for sin sygeplejerske, d.v.s. bag bagtæppet står en af Metropolitanoperaens basser og knalder sangen ud for fuldt tryk og med begge pedaler i bund. Hvad sangen ikke bliver ringere af.

For en gangs skyld har man en farvefilm, hvor farverne ligesom svigter. Man har forsøgt at forøge farvevirkningerne ved at „lægge slør“ henover nogle af billederne, men dermed har man opnået, at skuespillerne af og til bliver både gule og grønne. Dette er dog glemt efter de 2 timer og 51 minutters møde med Amerikas ukronede schlagerkonger, hvis musik er lige så rytmesikker som lyden af en af B&W's dieselmotorer.

Bedstefar - og stadig mester

Det er en ganske pudsigt idé, skaberne af *Funny Face* har fået, da de gjorde Fred Astaire og Audrey Hepburn til elskerpar. Han kunne for alderens skyld omtrent være hendes bedstefar, og det er ikke helt til at skjule – undtagen når han danser. Så er Astaire stadig fantastisk trods sine 58 år, fuldt på højde med det, han præsterede, da han for 25 år siden slog igennem med *Carioca*.

Rundt om hans dansekunst og Audrey Hepburns særprægede skønhed har man opbygget en handling, som er svær at huske en halv time efter filmens slutning. Grundtrækkene i den er, at Audrey Hepburn fra at være en filosofisk interesseret boghandler-medhjælper iført en kjole af andenrangs gultæppestof gøres til stjernemandequin og -fotomodel og sendes til Paris i dette embedes medfør.

Hun står imidlertid stadig splittet mellem sin interesse for filosofiens nyeste -isme og sin pligtfølelse, og der bliver således anledning til en mild – meget mild – satire over både eksistentialismens og modeverdens høje cirkler samtidig med, at man får præsenteret Audrey Hepburn i hundrede og femten forklædninger, varierende fra det store bryllupsskrud til sweater og jeans. Forøvrigt viser hun også, at hun kan danse...

Funny Face er, som man vil forstå, underholdning for underholdningens skyld – 110 procent problemøs. Absolut en fiks måde at slå tiden ihjel på, hvis det er det, der er ens problem.

Se nu danser bedstefar (Fred Astaire og Audrey Hepburn).

FILM

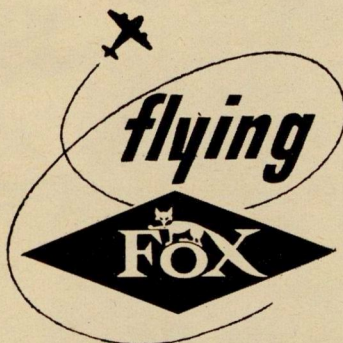
På sydhavsøen

Som fabrikanter af slagere er Rodgers og Hammerstein lige så anerkendte som Burmeister og Wain er det med dieselmotorer. Et af deres seneste værker er *South Pacific*, der gik dag ud og dag ind i fire år på premiereteatret i New York.

Operetten foregår på en amerikansk base i Sydhavet og handler om soldater, officerer og sygeplejerskers oplevelser her i krigens første år. Handlingen får en alvorlig drejning, da den køneste sygeplejerske forelsker sig i en fransk plantageejer med sølvgrå tindinger, og i noget større afstand sker der også et og andet krigsmæssigt, men ikke så meget, at det tager opmærksomheden fra Rodgers og Hammersteins melodier.

Sydhavso, romantik og sølvgrå tindinger: Rossano Brazzi og Mitzi Gaynor i *South Pacific*.

- den helt
rigtige
børnesko

Denne sko har den rigtige form med bredt tåparti, der sikrer en sund udvikling af barnets fod.

Flying Fox er af kraftigt box med Greyhound bambisåler med 3 måneders slidgaranti.

Str. 22-24.	24,50	Str. 25-27.	28,50
Str. 28-30.	31,50	Str. 31-33.	34,50

Fås i
**FOX-Magasinerne,
Stilman og Anva**

Nu har du vel
husket
TREKRONER
margarine

Ja, til et godt stegeresultat skal man have god margarine - TREKRONER margarine, velegnet til både stegning, bagning og bordbrug og en fin genvej til virkelig økonomisk husførelse.

1-2-3

TREKRONER
margarine

-gå i Brugsen

- så får De dividende - ovenikøbet

